

261M

UZ

Biblioteca Universitaria

Estante 24

Tabla 4

Número 8263 =

3.299

~~468~~

313.

819

SATYRÆ

EQUITIS DOMINI
FRANCISCI BOTELLO

DE MORAES ET VASCONCELOS,
ACADEMICI REGII HISPANÆ
Regalis Academia ab semper Augusto
REGE HISPANIARUM
Matriti erecta.

CUM NOTIS ET ARGUMENTIS

DOCTORIS DOMINI
JOANNIS GONZALEZ

DE DIOS,
IN SALMANTICENSI ACADEMIA
Primarii Humaniorum Literarum
Magistri.

SUPERIORUM PERMISSU.

SALMANTICÆ. Apud NICOLAUM
JOSEPHUM VILLARGORDO.

Anno 1738.

VITIA quæ ab his Satyris reprehendun-
tur, delicta sunt exterarum Natio-
num, & regnorum. Satyra enim secun-
da, Vers. 139. ait Poëta:

Diversos agimur populos &
visere mores.

Et Vers. 198.

. . . studiosus regna peragrans
Vidi quæ Mundus miratur
maxima.

Quid sentiat de universa Hispana pe-
ninsula, notissimum est ex Poëmâte de
LUSITANO REGE ALPHONSO,
ex Historia de las Cuevas de Sala-
manca, & ex hoc Satyrarum libro
Satyra 4. Vers. 129. inquit:

Talibus ò numquam fœdata
Hispania, &c.

Ubi plurimæ Hispanorum & Hispaniæ
laudes inveniuntur.

SAPIENTISSIMO AC POTENTISSIMO

TELEARCHO,

BÆTICÆ QUONDAM, NUNC ELYSI
nemoris Regnatori,

EQUES DOMINUS FRANCISCUS BOTELLO
DE MORAES ET VASCONCELOS

Æternum decus, & Felicitatem.

IN regnis Mortalium, AM-
PLISSIME PRINCEPS,
nil nobis medium inter si-
lentium & adulationem su-
perest. Aut adulandum est,
aut reticendum. Libertas, utpote magno
constatura, exulat & formidatur, Superbis-

A

si-

simi & avari assentantur Hypocritæ, specie
 probitatis & modestiæ, Aulici fidelitatem
 obsequium & reverentiam simulantes. Cæ-
 tera de genere hoc. Vilissimos rerum ex-
 oso confugiendum mihi fuit ad perpetuò
 amœnas fortunatorum nemorum con-
 valles, & ad beneficentissimam AM-
 PLITUDINIS TUÆ tutelam.

Scriptit *Persius* tota ipsius vita sex-
 centos sexaginta quatuor versus (major
 numerus in *Persii* libro non apparet) ne-
 que alia opera molitus fuit, teste *Quinti-
 liano*. Ego autem paucis diebus (de reli-
 quis operibus meis nil dicam) plusquam
 mille hexametris hunc librum instruxi.
 Quem (& similiter alios jam dudum edi-
 tos) per otium exegi; nam mihi nullæ scri-
 bendi curæ avertunt somnos. Otium dili-
 go, factum inertius & contumacissimum
 ab auditorum habilium inopia. Delicatio-
 ra ingenia has Satyras non fastiditis annu-
 merant carminibus: Indocti, audacissima
 sto-

3

Stoliditate, promptius judicabunt. Sunt
equidem tot sententiæ quot capita; & ubi
minus capitis ibi plus sententiæ.

Veto & abominor infidiosas interpre-
tationes. Et veneratus cujuscumque or-
dinis nomina, distichon Martialis episto-
læ meæ transcribo:

Hunc servare modum nostri noverè libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

Ne graveris, TELEARCHE PRÆ-
STANTISSIME, excipere remissa fronte
Parnassios fructus. TERRENT populos
ardua Regnantum aures; nam facile, nec
inulti læduntur animi quibus cuncta ad-
sunt, & quos (ut sibi arrogant) vel sæ-
va decent. Te verò quis mitissimam Jo-
vis fulmen averfantis non agnoscit ima-
ginem? Hispanos opere, Mundum no-
minis tui gloria, legumque tuarum imi-
tamine illuminabas; & operoso Natura
ordine divinitus præpostero, emergebat,
non mergebatur Tarressiacis fluctibus dies.
Phœ-

4
Phœbeam lampadem inocciduus æmula-
tor vicisti, exemplar editus qualiter in-
dignata noctem splendidiora SUMMÆ
VIRTUTIS fulgeant Luminaria.

Sed laudes tuas prætereo; tum quod
Mœcenatum laudes libris præeuntes men-
daces omninò habentur, tum quia in mea
Ancypriana Historia Iconem MAJESTA-
TIS TUÆ à prudentissimo ANTRI SAL-
MANTICENSIS DESPOTE nobis reddi-
tam, diligenter expressi. Diverberans igi-
tur secula culpæ feracissima, legatur Sa-
tyrica Poësis apud Elysiæ gentes Virtu-
tum tuarum afflatus fulgoribus. Trahet
liberum carmen Fabricios, Catones, Ca-
millos, & reliquos Libertatis assertores.
Hos mihi exopto audientes. Et in te tan-
tùm, qui Octavianos & Trajanos faci-
limè superas, meorum studiorum, &
spem & rationem fidenter colloco. Va-
le. Et sodalitiò Heròum te ritè miran-
tium, feliciter & immortaliter fruerè.

SA-

SATYRARUM

EQUITIS DOMINI FRANCISCI BOTELLO
DE MORAES ET VASCONCELOS

LIBER UNICUS.

PRIMÆ SATYRÆ ARGUMENTUM.

CALLIOPE VATI SILENTIUM INDICIT, digito labiis admoto. Negat Poëta se à Satyris scribendis abstinere posse: & varias causas pro re proposita adducit. Alexandrum, Macedonie Regem, sugillat. Mox Appium Claudium, Romanæ Reipublicæ Decemvirum. Deinde Domitianum Imperatorem. Martis stuprum Iliam vitiantis reprehendit. Exprobrat etiam diviti Vetulæ lasciviam. Calliope verò conatur illum probis monitis quasi ad resipiscentiam adducere. Post multam denique inter ipsos contentionem, Poëta sententiæ initio proditæ tenacissimus, in suscepto proposito perseverat.

SA-

SATYRA PRIMA.

QUID digito premis ora? Vetes licet, elo-
 quar. Eheu!
 Eloquar: & Satyris operam dabo. Quo
 piger olim

01 Persius, & quo ingens Juvenalis pulvere lusit.
 Cur non succutitur noster currus? Juvet Artes

5 Ingenuas coluisse, juvet non dura Minerva.
 Nugarum fatuos idem si purgor amores,
 Purus, & ad nullum docilis pallere tribunal.
 Nec mi testiculi fibram finxere paterni

10 Aut cornu, aut ferro. Nobis data bilis, & acer
 Nasus, & indomita est jecoris petulantia sicci.

Servos tot vilis non pavit Spartacus unquam
 Urbis ad excidium, quot repunt face Latina
 Artis ad exitium Vates. Revocantibus istis
 Barbaries indocta redit, quam Græcia quon-
 dam

15 Runcatrix Latio dumoso culta revulsi.
 Pluris erunt subito dederit quibus impete limos
 Garrula Castaliæ Nais. Laus maxima, si quis,
 Centum quam Medici nequeant inhibere
 phrenesi

20 Perfurit assidua. Quid refferit unus ineptis
 Partibus accedam? Veluti cum forrè caterva
 Ranarum vastas cogit strepitare paludes,
 Non ideo infomnis plus est vicinia, fauce
 Insurgente nova: quamquam sit Homericæ
 rana

Limnocharis, multumque furens à Vate coa-
 xet.

- 25 Aspicias, Alecto quantos erexerit audax
 Ignivomos rictus, tumefactaque colla veneno?
 Hinc nemora in classem descendunt, qualia
 Nymphis
 Æquæva & scopulis bimari fata Pyrenæo.
 Numina Phlegræus nequicquam exterruit
 agger,
 30 Thessala quod nostro caruerunt prælia monte.
 Vix tamen & fraudata comis & cortice sylva
 Sufficit in proras. Illas conscendit Iberus.
 Vexillis rugiant Euro crepitante Leones.
 Arma parat Gallis atavus millesimus Hector,
 35 Et cognata Venus. Brumales deserit Alpes
 Allobrogum metuenda cohors. Non parva mi-
 natur
 Anglorum suspecta quies, lentique Batavi
 Consilia. Occursant acies lituûsque Booten
 Conterret, pavidosque jubet non stare Trio-
 nes.
 40 Cyclopum capienda domus, regnumque ca-
 noræ
 Parthenopes. Repetant glaciale Theutones
 Albim.
 45 Cur Cynici non more vafri, mea dolia
 volvam,
 Nempe laborantes dicar ne fortè tot inter
 Desidiosus: si das dolia dicere saltem
 45 Versiculos? Morbus transacto inerebruit ævo.
 Nil aliud faciam nisi nugas promere, quam-
 quam
 Det Lachesis potare mihi centesima musta.
 Hæc impunè omnes? Sapiens, & Stoicus, & vir,
 Pro-

Propositive tenax, ubi nunc? **ÆTAS** agit
omnis

50 Aut pravum, aut aliud; sociat pars major
utrumque.

Pandite Pellæo victori, Juppiter Hammon
Quas habitat sedes. Properat meritoria turba
Pontificum: melius caupones dixeris Afros.

Nam subito sacra loculi tumuere taberna.

55 Intima thuricremis redolent altaria flammis,
Et pecudes pecudi maclantur victima Divo.

Nil validis licuisse Notis mentitur Haruspex,
Indociles adytis cineres perflante procella.

Salve magna Jovis soboles, aliâmq; datura
60 Progeniem dignam Solio stellantis Olympi.

Talia dissimulas? O certè corniger Hammon!
Jam Mundum spoliare decet, jam evertere totâ
Imperia. In prædam cupientis plura Tyranni
Orbis eat, quantus gelidûmq; interjacet If-
trum,

65 Gemmiferâmq; Thetim, placidos ubi com-
putat annos

Primo Sole calens, & nocti concolor Indus.

Dedidicit patriam: traxere Eôa bibacem

Musta, trahunt furem gazæ, turpémque cy-
nædi.

Quid mihi cum stolido? Magnæ peto mœ-
nia Romæ.

70 Illic libertas, illic nitidissima forsan

Sæcula, non fulyo lucem faciente metallo,

Sed Decimi fulgore Viri. Sedet Appius: audi.

Pelle undam, coetus sceleratos discute

Lictor,

Et

Et da mancipium domino . Sic imperat ardens
 75 Mancipium sceleris ; qui tunc erat arbiter
 Urbis ,

Atque Pater patriæ . Sed inarfit Martia bilis ,
 Pectus adest Bruti ; credas adstare Catonem .
 Franguntur fasces : fugit Appius ; horrida Ro-
 Plebs agitat ; pereunt Lamiaë , superante po-
 pello ;

80 Sola nec arrepto cecidit Virginia , cultro .
 Sic Trojæ calcatus apex , turrésque Sagunthi ;
 Sic Phaëtontei rapiiebant platistra jugales .
 Præcave : nam subitis succumbes stulte perî-
 clis .

ILLE SAPIT , qui scivit heri . Vos unde ti-
 mendum est ,

85 Sumitis exemplar . Qua non in sede Decemvir
 Pejor ? nempe avidos ultra proferre quod au-
 dent ,

Scis imitatores . Utinam quibus Appius ,
 Idmon

Sisteret ! Unius facilis jactura puellæ .

Ad Romam redeo , Sacrataque probra Pa-
 lati .

90 Non spernenda dedit Rutulis duo lumina
 Regni

Flavia gens . Calvus tandem venit Induperator
 Tertius , impatiens , & inæqualis , turpisque .
 Nam pius obscœnis studuit , sacrisque pro-
 phanus ,

Et fuit in magnis minimus , magnusque pu-
 sillis .

- 95 Laxat regna triceps (jussit Regnator Averni :)
 Inficiunt pestes Mundum : supereminet illas
 Tetra superstitio . Rex fiet Regis , & idem
 Extorquebit opes , audito nomine , quisquis
 Despuet ad nigros Lemures , qui sordidus
 ambit
- 100 Obstipo vultu , atque oculo radente latrinas .
 Perditus infami fluxit sub Principe Tybris .
 Quis latebras aperire queat , noctesque ne-
 fandas ?
 Deposuit vestes Regales ; altera sumpta est .
 Græculus , Armenius , vel Persa evadit , ut
 illum
- 105 Persepolis , vel Spartha suum , aut Artaxata
 dicant .
 Sic placitum violare nurus ; sic ducere gaudet
 Oppressa imbelles de Nobilitate triumphos .
 Quo ruis , ah demens ? SCELUS est in Princi-
 pe summum
 Despexisse suos . Ad Bacchanalia tendit ,
- 110 Personam tunicâ dignus mutare molesta .
 Non tamen expectes ululata silentia noctis .
 Flagitii vetat ille sonos ; speratque latere
 Immistus servis . Sed quamvis cæca , nocentem
 Nox videt ; accumbunt stupidis nec sidera
 somnis :
- 115 In speculis fax omnis adest . Da , Phosphore ,
 Soles ;
 Aureus & solita ditetur lampade Mundus :
 Flavia templa subit , pulcro certantia Cælo ;
 Sólque Numam vidit , quem sidera Sardana-
 palum .

De-

Degeneris proh secla animi ! Prudentior
usquam

120 Nullus adulandi populus . Sanctissima quon-
dam

Dextra fuit , pravi sub qua cecidere Tyranni ,
Et lacerum pensant fracto diademate regnum .
Mox crimen . Jam crimen erat violentius illos
Non dixisse Deos . Tecum plebecula credit

125 Intus magna geri . Qua possint arte , vel armis ,
Imperii fines extendi , & gentis honores ;
Qua ratione datum leges , Orbemque tueri .

Cedite carulei fluctus ; & in utribus omnis
Tempestat religata fremat . Nam Numine major

130 Ultra Solis iter ; supremæ & Tethyos undam ,
Semiferos homines emendat legibus ; & qua
Deseruere dies , Cæsar non deficit Orbem .

Mentiris , Domini tempus non illa morantur ,
Hesternæ sed noctis amor , simile que parare ;

135 Quique regat cerdo est , aut mimus cuncta re-
gentem :

Et credes adamata Jovi quæ contulit istis ?

Quidquid erit , justos appellat Cæsar inermis
Annales ; Magnus , de se si credimus illi .

Urgent Vettales . Equidem nil sanctius us-
quam

140 Invenies . Illuc meritò se contulit olim
Pervagus Orbe pudor . Quid non vesana coëgit
Improbilas ? Vestæ divinos inquinat ignes
Flamma nocens , vanique infanda licentia
Martis .

Nympha (papæ !) Divum recubans absorbet
amantem ?

145 Heus bone Bellipotens ! Sic sis Deus & Addi-
tur ecce

Infula congestis delusa, & victa trophæis ;

Nec nova Lemniaco plectuntur gaudia nodo .

ESSE parum nescit quidquid peccare Potentes

Audetis : sequimur , delictaque Mundus ado-
rat .

150 Prostant Vestales ; nulla est sine labe Sacerdos ;

Vesta abiit . Petulans polluta regnat in æde ,

Et Vestale aliis pandit Cytheræa lupanar .

Hinc etiam spernet temerati damna cubilis

Nævia , dum vulvis faciunt exempla jocandi

155 Quas decorat vittatus honos , & Vesta vocarat .

Illa tamen calidam caussatur puppa juven-
tam .

Tu , vetula exanguis , Stygiis crucianda co-
lubris

Turpis adhuc ? Distent juvenilia crimina monf-
tris .

VINCIMUS hoc vitium fugientes . Proh pu-
dor ! Ecce

160 Te refugit vitium . Jussit longæva senectus

Podicis & pariter sordentes inguinis usus

In faciem transire tuam . Cæpere salivis

Ora cacare fimos , guttatim mingere nasus ;

Halitus & fætens oppedere . Conscia dites

165 Confugis ad cultus ? Nota est calvaria , quam-
quam

Flavescens Istri cincinnis . Nota barathri

Arida canities , graveolentes pro cute rugæ ;

Ossa , situs , pædor , macièsque simillima Par-
cæ .

Nil

Nil agis. Accunules luxu splendente licebit
 170 Serica chrysolithos, nummos, adamanta,
 smaragdos,
 Quod rubri dat concha freti. Tibi cedat onusta
 Divitiis, multoque nitens medicamine Lais.
 Ipsa Semiramios superes pretiosa paratus;
 Et quos supposuit Ducibus Cleopatra Latinis.
 175 Insuper accedat deceptæ victus Elyfæ
 Sidoniæ fastus, Phrygio tribuentis amori
 Pygmalioneis creptum portubus aurum.
 Conductus deerit mœchus. Nec vilia pestem
 Permolare insurgunt inopis præputia drauci.
 180 Hæc mittam, Xerxemque sequar, dum mi-
 lite mundo
 Astra simul, Terramque simul, simul impetit
 Æquor,
 Impuræ doctus bellare ad iussa maritæ,
 Qua duce, fossus Athos, vincitæque Atha-
 mantidos undæ?
 Ad quid fraternas acies memorare, rogam-
 que,
 185 Incestasque faces, & quidquid criminis atri
 Oedipodioniis objectant carmina Thebis?
 Rancidula excurram Divorum furta? Quid
 inde?
 Quid conferre potest hic sesquipedalis acer-
 vus?
 Phryx Berecynthiades? Rictus Erymanthidos?
 Ales
 190 Thaumantæa? Vagi discrimen Bellerophontis?
 Dispercam, si non vel nomina nuda cerebrum
 Contundunt penitus. Propiora poemata surgant
 De-

Quæ sapiant hominem, valeantque reduce-
re. Primum

Desipiebas; nunc certè furis. Inspice sodes,
195 Quantus ob Alphonsum nostris Tagus obstre-
pat ausis.

VIRTUTI umbra est Invidia. Et, te iudice,
quid non

Indigena occiduis obscurat finibus umbra?
Europæ, Libyæque Duces, Tellúsque, Po-
lúsque,

Et Phlegethontei furiata cubilia Mundi,
200 Ad carmen venere tuum. Bellator Apollo,
Marsque fuit Vates. Intraſti moenia tandem
Eoi æternum positoris habentia nomen.

Mira sub Alphonso celebras, dum MAXI-
MUS HEROS

Non opibus tantum, justis sed honoribus
auctos

205 Illos quos vicit populos beat. Alma fove-
tur

Libertas. Vetuit solum hoc: non esse bea-
tos.

Quod votum fuerat dedimus. Ne litora dam-
nes

Ex aliis aliis nascentibus undique curis.

Vive tibi: tranquilla petis seu tempora vitæ,
210 Seu prodesse studes. Vigilet, qui perdidit
annos.

Lydia sit meretrix: lateat, seu prodeat hic, vel
Ille, quid ad te? Messalinus versibus Urbem
Et premit, & tundit. Mallem quos pertulit
ictus

Follis Anaxarchi. Genium curare Falerno,
 215 Fornicis & multos perdit scabiosa vorago.
 Prandia quis memoret? Et quæ patrimonia
 Dives

Decoquat expletus dapibus vinisque verustis?
 216 Plebs mala vanorum Sapientum, plebsque
 superba

Est Procerum, pejorque istis plebs pessima
 Vatum.

220 Sunt spoliatores templorum. Denique quidquid
 Nec Stygii novere Lares. Communia narras.
 DONEC erit Mundus, fluet hac farragine
 rerum.

Fecere hoc veteres, facitis, faciëntque futuri.
 Sunt homines digni, ut Phalaris bos torreat
 omnes

225 (Cerberæ fuerat latratus, voxve Megæræ)
 Nempe mali, ut tales; Justique quoque, quippe
 malignos

Non perdunt. Sapiens divino pectore contra,
 Cumque illo Natura Parens amplectitur æquè
 Pravos, atque bonos: meliores, quippe me-
 rentes;

230 Pravos, quippe homines. Immò favet, adju-
 vat usque

Ut fiant aliquando boni. Prece, voceque
 blanda

Est opus; haud risu, cerebrosi & fuste Poëtæ.
 Quid plura innecto? Cuncti tua carmina rident,
 Teque simul, cuncti. Pater & Saturnia Juno

235 Sanos ob monitus thalamo te, & conjugè do-
 nent,

Cal-

Calliope (quid pulcra velit, quid docta puella
 Amplius?) illaqueet nec dorem frater Apollo
 Caufidicis. In me sed quare tetrica matris
 Imperium praesumis? AMOR quos alligat,
 æquat.
 240 Illudent nobis. Quis? Numina culta Ma-
 ronis?
 Hippocreneæ moderator Horatius undæ?
 Everfor Libyæ? aut socii sapientia Læli?
 Novimus. Ad fluvium qualis ferit agmina
 Cocles,
 Ridentes nimium ridebo fortior unus.
 245 EDET pauca sui populum qui cogitat ævi:
 Exul eris. Cupio. Sed pauper. Dic quoque
 felix:
 Nil agere & nihil esse volo; & quid dulcius
 usquam est?
 Ridebo auratum pannosus sæpe Neronem.
 Nil scribes. Scripsi. Morieris. Sæcula noscent
 250 Æqualem Superis. Renuent malefida. Pha-
 langem
 Pygmæam magni compressos pelle leonis
 Hos, illosque simul, pergam ridere sepultus.

NOTÆ

DOCTORIS DOMINI JOANNIS

GONZALEZ DE DIOS

in Salmanticensi Acadēmia primarij

Humaniorum Literarum

Magistri

Ad Satyram Primam.

DIOMEDES Grammaticus de Poëmatum generibus agens, sic Satyram definit. *Satyræ est Carmen apud Romanos (non quidem apud Græcos) maledicum, & ad carpēda hominum vitia Argeæ Comœdiæ charactere compositum: quales scripserunt Lucilius, Horatius & Persius. Et olim Carmen quod ex variis Poëmatibus constabat, Satyræ vocabatur: quales scripserunt Pacuvius, & Ennius. Huic consonat Quintilianus (lib. 10. Orat. cap. 1.) Satyræ quidem (inquit) tota nostra est, in qua primus insignem laudem adeptus est Lucilius. Ibi & Horatium, & Persium laudat. Et inferius: Alterum illud est, & prius Satyræ genus, quod non so-*

C

la

ta carminum varietate mistum condidit Terentius Varro, vir Romanorum eruditissimus. Ex quorum sententia duæ referantur Satyræ species. Quarum secundæ scriptores produntur Pacuvius, & Ennius juxta Diomedem. Et de Pacuvio quidem hodie obscuram satis memoriam habemus; de ejus verò Satyris nullam. Ennii Satyræ à priscis Grammaticis sæpè laudantur. Porphyrius autem vetus Horatianus interpres utriusque meminit ad Satyr. 10. lib. 1. cujus hæc sunt verba: *Item Ennium, qui quatuor libros Satyrarum reliquit: & Pacuvium huic generi versificationis non suffecisse.* Opus verò illud Ennii ex variis carminum generibus constare, ex ipsius Ennii fragmentis, quæ apud Grammaticos reperiuntur, liquido patet. Ad hujus Satyræ speciem videtur referendum opus illud Petronii, quod inscripsit *Satyricon*, necnon illud Joannis Barclaji parilis tituli. Quibus adde & Satyrici nostri fabulam, cui titulus, *Historia de las Cuevas de Salamanca.*

Verum, his præmissis, priorem Satyræ speciem nobis propriorem pertractemus. Hujus Authorem Lucilium fuisse, præter Quintiliani testimonium, constat ex Horatio dicente lib. 2. Sat. 1.

..... *Quum est Lucilius ausus*
Primus in hunc operis componere carmina mo-
rem, & c.

Etiam Sat. 10. lib. 1. ubi sic de ipso Lucilio.

..... *Et Græcis intacti carminis auctor.*

Ubi Porphyrius: quem inventorem hujus carminis merito dixit, quia primus Lucilius Satyrica carmina scripsit. Et quia hujusmodi carmen maledicum in

lo-

locum veteris Comœdiæ successit, in qua etiam in probos maledicta conjiciebantur, Iambicis trimetris usum Lucilium constat, quod Iambus pes esset aptior ad maledicta, ut ex ipsius notatione constat: IAMBIZEIN enim idem est, ac *maledicta jacere in aliquem, & illum probris figere*. Hoc firmat Horatius cum ait:

Quem criminosis cumque voles modum

Pones Iambis.

Quod autem Lucilius hujusmodi carminum genere usus fuerit, constat ex ipsius Satyris, cujus Fragmenta collegit, disposuit, & Notis illustravit Franciscus Jani filius Douxæ, è cujus 28. lib. hæc decerpsi.

Concedat homini id quod vult, deliniat,

Corrumpat prorsus, ac nervos omnes eligat.

Hexametris etiam usum fuisse patet ex ipsius Satyris. Posteriores verò Poëtæ Satyras suas hexametris tantum versibus adornarunt, ut Horatius, Persius, Juvenalis, & alii. Quos novissimè feliciter imitatus est Botellus nolter: (de cujus Satyrarum stylo, & elegantia plura inferius.)

Jam verò quod ad Etymon vocabuli pertinet, non satis convenit inter Grammaticos. Quidam enim dici putant à verbo Græco SAIRO, id est, *rideo*, vel *labia more canum diduco*, ex Phornuti sententia, qui, *Satyri*, inquit, *ex eo nomen sortiti sunt, quod ore more canum diducto, rideant*. Alii à farcimine variis rebus referto, per similitudinem variorum factorum, & personarum Satyram nominatam volvere: & tunc quidem scribunt *Saturam*: quam sententiam tuetur Sanctius

nos-

noster. Alii à *Satura* lance variarum primitiarum plena ad sacrificium. Alii à *Satyra* Lege, quæ una rogatione multas res comprobaret.

Omniū autem optimè, ac verissimè censere videntur, qui *Satyrā* à *SATHE*, hoc est, *salacitate* deflectunt. Hoc præter alios multos, probat Theocriti Scholiastes, dum ait: *Satyri, & Panes proni sunt ad Venerem. Quod autem Satyri sint tali ingenio, ex ipso nomine constat. Satyrus enim à SATHE dictus est. SATHE verò est inflammatus impetus ad libidinem, &c.*

Amat *Satyra* Ironias: etenim clam, & sub specie laudantis, cum risu mordere consuevit, Gaudet argumentorum varietate. Nam instar *Satyri capripedis* huc, & illuc sine ordine & modo excurrendo exultat: unde nonnulli *Satyrā* à *Saliendo* dictam existimarunt.

In *Satyra* laudatur ingeniosa inventio, frequens, & acuta sententia, vis & acrimonia: dicendi acumen, facetiæ, urbanitates. In verbis expetitur proprietas, & elegantia: in versibus apta compositio, in acerbitate jocus. *Satyra* denique neque scurrilia, neque plebeja, neque obscœna quandoque verba reformidat.

E re præfenti visum est circa *Satyrici Poë-* matis staturam, seu versuum numerum (cùm nullus, quem viderim, id hucusque tetigerit) quid sententiam breviter aperire.

Antiquiores *Satyrarum* Scriptores, & aliorum *Poëmatum* Auctores, tandiu profequuti propositum videntur, quandiu Poëticus ille furor, cujus calore agitantur, pro re suscep-

cepta duravit. Hoc non raro accidisse testantur nonnulla virorum doctorum opera manca. Unde conjectari licet, Satyras tum veterum, tum recentiorum, nulla hujusmodi Poëmatis habita ratione, proditas esse; vel pro scribentis libidine, vel pro suscepta materia, aut calore mentis æstro agitata. Hanc nostram conjecturam firmant laudatissimi Satyrarum Scriptores *Persius*, *Juvenalis*, & *Horatius*. Nam *Persii* prima Satyra 134, tertia 118, quinta 190 versibus continetur. Secunda 75, quarta 52, sexta 80 versibus concluditur. *Juvenalis* simili imparilitate laborat, immò majore. Est enim, quæ sexaginta versibus concludatur: & quæ usque ad sexcentos sexaginta decurrat. Nec dissimili imparalitate procedunt *Horatianæ* Satyræ, sive Sermones. Nam cum pleræque centenarium numerum non multum excedant, pauciores infra quadragenarium desideant; una (*libri secundi tertia*) trecentorum viginti versuum numerum supergreditur. Hoc certè quiddam monstrosum, & rationi minus consentaneum videtur: veluti si quis gigantes, & pygmæos fratres adstruat ab iisdem parentibus generatos.

Nos ipsius *Horatii* præceptis inhærentes,
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra, citràque nequit consistere rectum,
 & re accuratè, ac maturè perpensa, illam Satyram modum tenere, & congruentem mensuram servare statuimus, quæ nec infra ducentorum quinquaginta versuum numerum desideat, nec attingat numerum trecentorum. Hoc Poëmatis hujus natu-

tura postulare videtur, cum per illud Lectoris, vel Auditoris intendatur ad tempus animi relaxatio: cui multo jucundius erit Poëma, si uno (ut sic dicam) ductu totum opus perbiberit. Hæc præcipue dicta sunt propter sextam *Juvenalis Satyram*, ad sexcentos sexaginta versus (ut præmissimus) excurrentem. Nec tamen probamus breviores illas Horatianas, quas prodidimus, cum tantum videatur Poëta Lectori propinasse. Auream mediocritatem cum Horatio ipso laudamus: & quem idem statuit, probamus modum & medium; siquidem

... medium tenuere beati.

Hunc modum tenuisse Botellum nostrum video, hominem (pace aliorum) eruditissimum, & ad unguem factum.

De Satyræ stylo, & sermone nonnulla etiam præmittamus oportet. Hic sub initium (ut humana res ferunt) imperfectus, limaque dignus fuit. De Inventore *Lucilio* sic *Horatius lib. 1. Satyrarum Satyra quarta.*

... durus componere versus,

Cùm flueret lutulentus

Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem;

Scribendi recte.

Lucilii stylum limavit Horatius; non sic tamen; ut hebetudinem quandam, & duritiem non præ se ferat. Ait idem Horatius, illum habendum Poëtam, cui sit vis ingenita ad carmen, & mens divino furore percita ad altiora, quam ut humana credantur, concipienda, atque os, quod debite concepta magnifice, & altifonè eloquatur.

In-

*Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os
Magna sonaturum, des nominis hujus honorem.*

Cum igitur Satyra sit Poëma laudabile, neque despiciendæ magnitudinis, stylo Poëtico (qui est omnium sublimior & præstantissimus) scribendam esse decet.

Superavit aliquantulum *Persius* Horatium Satyrici carminis elegantia, & stylo. Sententiis tamen adeo obscuratis est usus, ut de illo meritò cecinerit *Oyvenus* :

Scripta tenebrofi lego, non intelligo Persi.

Lectores nimium despicit ille suos.

Juvenalis utrumque & sublimiore stylo, & sententiarum perspicuitate longè antecelluit. *Botellus* verò noster ad eam sublimitatem, & elegantiam Satyras perduxit, ut pro hujusmodi Poëmatis absolutissimo artificio, & speciosissimo dicendi genere nihil amplius desiderari possit.

Nec Satyrici nostri sublimitas quidquam detrahit perspicuitati; siquidem illius Satyræ multo sunt clariores, & intellectu faciliores quam Satyræ *Juvenalis*, quæ reliquorum Satyras & elegantia præstant, & perspicuitate. Abundat etiam *Botellus* jocos, ironiis, sarcasnis, facetiis, & scommatibus, quibus ornari debet Satyra, & per quæ vitia ridicula, & vilissima referantur. Denique pro Satyrico nostro percipiendo, *Juvenalis* accuratè lectoribus introspicendus, & versandus: ut *Botellus*, quemadmodum purpura juxta purpuram, non injuste dijudicetur. Hanc sententiam ferunt eruditi viri, qui optimorum veterum Poëtarum Latinitatem coluerunt, & callent. Sed (ò tem-

tempora!) judicium, & decisionem sibi assumunt; qui primoribus labris, & juxta veterem parcemiam, ut *canis Nilum* in transitu Latinitatem præbiberunt.

Gratulor Salmanticæ nostræ, quæ sapientissimo, & cælesti genio prædita, non solum propriis magnitudinibus ornatur, sed etiam (velut illa Ægypti præfulgida turris, quæ inter septem Mundi miracula numerata fuit) inocciduo, & incomparabili splendore suo in portum Artium, & Scientiarum Heroicos, & sublimiores viros undequaque evocat, & mirabiliter attrahit.

VERS. 1. *QUID DIGITO*, &c. Incipit ex abrupto, more Satyrico. *EHEU!* Dolet Caliope obduratum Poëtæ animum ad scribendum.

2 *ELOQUAR*, &c. Insistit Poëta in proposito scribendi Satyram. *PIGER PERSIUS*. Pigrum vocat, quod plures Satyras non dedisset: scripsit autem sex.

3 *ET QUO INGENS JUVENALIS*. Ingentem vocat Juvenalem, quod plures, & longiores dederit.

4 *SUCCUTTUR*, &c. Metaphora ducta à consuetudine Olympicorum certaminum: in quibus citatis curribus contendabatur.

4 *JUVAT ARTES*, &c. Commendat se primo ab ingenuarum Artium cultura, quibus Minervam, seu Palladam Scientiarum Deam sibi facilem, & propitiam conciliarit. (*NON DURA*, facilis, ut sit Liptote, ubi plus significatur, quam sonat.) Secundo à vitæ puritate: utpote
cui

cui (si demas hanc carminis componendi innoxiam cupidinem) ad nullum tribunal , veluti criminis alicujus reum sibi contigerit.

6 *IDEM*. Ego. *SI PURGOR FATUOS AMORES*. Synecdoche Grammatica. Sic Horatius (in Arte) *Purgor bilem* , id est , circa.

8 *NEC MI* , &c. Indignatio , qua se stimulat , & concitat ad scribendam Satyram , ad quam ingenium ejus propendeat.

11 *SERVOS TOT VILIS* , &c. Accedit jam ad Satyræ scribendæ causas : quarum primam statuit Poëtarum turbam , qui Latini sermonis panè rudes , barbarum quid sonent , & inconditum. Hoc declarat Spartacæ manus similitudine. Spartacus gladiator fuit , Thrax genere , magnis viribus præstans : qui collecto exulum , & fugitivorum non parvo exercitu , bellum ingens excitavit ; adeò , ut mitti Crassum oportuerit , qui conatus ejus reprimeret. Hoc bellum *Servile* dictum est.

12 *URBIS AD EXCIDIUM* *ARTIS AD EXITIUM* Paronomasiam quandam præ se ferunt.

15 *RUNCATRIX*. Metaphorice. Propriè de herbis , & segetibus dicitur , quæ proprietas servatur in *revulsit*.

19 *QUID refert* , &c. Quasi dicat, nihil interest , utrum uno me horum numerus augeatur : quod confirmat pulcherrima in ranis comparatione. *Refert* geminato *f* per epenthesin.

24 *LIMNOCHARIS*. A *LIMNE* , id est , stagnum , dicta , & *CHAIRO* , gaudeo : quasi , stagno gaudens , amans stagna. Homerus in *Batrachomy-*

D

oma-

omachia. *A VATE COAXET.* Grandem strepitum
ciat, superbiens, quod in Homeri carminibus
legatur.

25 *ASPICIS*, &c. Ex occasione belli nuper in
Italia gesti, cujus apparatus describit, sumit
alteram scribendi causam, ne, dum alii tot,
tantisque rebus operam, & impensas præbent,
ipse omnino desidiosè vitam degere videatur.

27 *NEMORA*, Hyperbolicè, & Synedochi-
còs, pro arboribus, *NYMPHIS AQUÆVA*,
ET SCOPULIS. Commendat arborum antiquita-
tem. *NYMPHÆ*, aquarum deæ, quasi lympha-
rum numina; sed hic sumuntur pro *HAMA-*
DRYADIBUS, quæ sylvis, & arboribus puta-
bantur præsidere, & simul cum arboribus nasci,
& interire: ab *HAMA*, simul, & *DRYS*, quercus,
pro quavis arbore. Erant etiam Oreades, Dryades,
Napææ, &c.

28 *BIMARI sata Pyrenæo.* Versus spondaicus.
Bimarem dixit *Pyrenæum* montem, quoniam à Me-
diterraneo ad Oceanum usque mare Gallos ab
Hispanis disternat.

29 *NUMINA Phlegræus*, &c. Hyperbolicè com-
mendat Pyrenæi montis magnitudinem, quasi
Gigantes exturbaturos è cœlo Jovem, si montem
nostrum habuissent, quem in Thessalia Græciæ
regione apud Phlegræos campos, aliis montibus
committerent.

33 *VEXILLIS*, &c. Hypallage, pro, Vexil-
la, in quibus depicti Leones, rugiunt, Euro
crepitante. *LEONES* Stemma Hispanicum.

34 *ATAVUS millesimus Hector*, &c. Quoniam
Gal-

Galli à Trojanis originem ducere gloriantur.

36 *ALLOBROGUM*, &c. Sabaudiaè populi, qui cum Gallis, & Hispanis inivere societatem, quam à numero Triplicem vocamus.

37 *ANGLORUM*, &c. Ab Anglia, seu Britannia insula notissima in Oceano septentrionali. *BATAVI*. Ex inferioris Germaniæ provincia, duobus Rheni alveis bona ex parte inclusa. vulgò *Hollandia*.

40 *CYCLOPUM*, &c. Verba triplicis Societatis. *Cyclopus domus*. Siciliaè regnum, ubi fama est Cyclopes habitasse. *CANORÆ PARTHENOPES*, Regnum Neapolitanum intelligit, cujus Metropolis sic dicta à Parthenope una Sirenum ibi sepulta.

41 *THEUTONES*, Germaniæ populi, à Theutone, ipsis deo: quem Tacitus Tuistonem appellat. Hunc indigenam, & terra ortum existimant. *ALBIM*, notissimum Germaniæ flumen.

42 *CUR CYNICI*, &c. Adducit pro se Diogenem, qui quo tempore non procul ab ejus sede pugna gereretur, dolium suum sine modo versare cepit: cumque causam rogaretur, *Ne inter tot sollicitos videar otiosi*, respondit.

48 *HÆC IMPUNE*, &c. Tertiam prodit scribendi causam, hominum videlicet pravitatem, & insaniam. Hoc firmat exemplis Alexandri Macedonis, Appii Claudii, & Domitiani, ut inferius apparebit.

51 *PANDITE*, &c. Verba comitatus Alexandri, ad ostium templi accedentis. *JUPPITER HAMMON* Colebatur Juppiter in Libya sub specie
arie-

arietis, quod sitienti Libero patri in Arabiae desertis, Jovem imploranti apparuerit in forma arietis, qui terram pedibus concutiens fontem eliceret. Ob hanc rem templum illic ædificatum Jovi Hammoni (hoc est, arenario) consecravit: Græci enim *HAMMON* arenam vocant. De hoc templo videtur intelligendus Martialis epig. i. dum ait: *Dissimulètque deum cornibus ara frequens.*

65 *THETIM.* *Thetis*, hujus *Thetidos* prima brevi, & aspirata, Nerei, & Doridis Nymphæ filia, mater Achillis: sumitur pro mari. *Tethys* verò *Tethyos* prima longa, cum *h* in secunda & *y*, Cæli & Vestæ filia, soror Saturni fuit, & Neptuni conjux. *Vide Hesiod. in Theogonia.*

69 *QUID*, &c. Postquam taxavit satis Alexandri dementiam, facturus verba de Appio Claudio Decemviro, Romam adire se simulat, cujus laudes quamdam redolent ironiam.

72 *SEDET APPIUS.* Decemvirali potestate judex.

73 *PELLE UNDAM*, &c. Id est, amove, ò Licor, hominum frequentiam, undarum more confluentem. Carpit luculentissimè Appium Claudium (quem adducit in pravitatis exemplum) Decemvirorum ultimum, summa potestate flagitiosissimè abutentem. Nam cum Virginii cujusdam militis filiam, quam perditè amabat, nec pretio, nec precibus ad libidinem suam adducere potuisset: clienti suo M. Claudio mandavit, ut virginem in servitutem assereret. Verùm cum exequenda esset ab Appio lata sententia, ad-

adveniens virginis pater filiam, arrepto è proximo macello cultro, interemit. Hinc orta seditio, & extincta Decemviralis potestas. *Vide Val. Max. lib. 6. cap. 1. num. 2.*

79 *LAMIÆ.* Nobiles Romani; sic enim dicebantur, quoniam à vetustissimo Lamo ducerent originem. Hor. 3. carm. od. 17.

Alii, vetusto nobilis ab Lamo,

Quando priores hinc Lamias ferunt

Denominatos.

83 *PRÆCAVE, &c.* Hæc ad nostrates usque ad versum 88. *jaçtura puellæ.*

85 *DECENVIR.* Pro quovis potente, & potentum æmulatore.

87 *IDMON.* Aliud intelligit Appio Claudio vitiosorem.

89 *AD ROMAM REDEO.* Id est, iterum vitia Romanorum infector.

90 *NON Spernenda, &c.* Domitianum sugillat Romanorum Imperatorem ex Flavia familia tertium. (Nam primus Vespasianus, secundus Titus.) Fuit Domitianus hominum vitiosissimus, quem, & ejus imperium luculenter depingit nos- ter usque ad versum 138. *de se si credimus illi.*
RUTULIS. Rutuli antiquissimi Italiae populi. Hic sumuntur pro ipsis Romanis.

95 *LAXAT, &c.* Cerberum significat, ostio inferorum præpositum custodem.

97 *REX Fiet, &c.* Irascitur hypocritarum ambitioni, & avaritiæ, qui apud Domitianum in pretio erant.

100 *OBSTIPO, demisso vultu. LATRINAS,*

VI

vicos instar latrinarum sordidos.

101 *PERDITUS*, &c. Perditissimis moribus abundavit Roma tempore Domitiani.

102 *QUIS Latebras*, &c. Perstat in fugillatione Domitiani, quem, ait, personatum adire solitum foeminarum domos per noctis silentia, pudicitiae praedonem, adulterorum stagitiosissimum: cum interim per diem religiosus admodum appareret.

104 *CRÆCULUS*, &c. Habitu, & cultu referens hominem ex Græcia, Armenia, aut Perside, vel aliunde terrarum advectum.

104 *PERSEPOLIS*. Imperii Persici quondam caput. Orientis Regia dicitur à Curtio: qui eam xx. stadiis ab Araxe distare dicit. Hanc describit Diod. lib. 17. & alii; quorum nonnulli illam esse Elymaidem existimant, cujus in Machabeorum libris fit mentio. Alii vero diversam faciunt à Persepoli, quam hodie *Sirac* vocari dicunt. Dicta est, ut nonnulli volunt, à Perseo Danaës filio, qui in ea post Cepheum socerum regnavit. *SPARTA* Peloponesi Civitas nobilissima, Lycurgi legibus olim optimè instituta. Dicta à Sparto Phoro-nei filio, aut (ut alii malunt) Sparta Eurotæ filia; cum antea Lacedæmon diceretur. *ARTAXATA*, numero tantum plurali, Civitas majoris Armeniae, sita ad Ararim fluvium: Caput gentis.

110 *TUNICA MOLESTA*. Dignus indumento illo, quo ex charta, cannabe, stuppa, bitumine, cera, pice constructo scelerati homines induebantur, ut noctis tempore pro lucernis accen-

de-

derentur. Hoc supplicii genus in incendiarios constitutum erat : & quo usus fuit crudelis ille Nero in Christianos , quos incendiū insimulavit , cujus auctor ipse fuerat.

118 SOLQUE NUMAM , &c. Numa Pompilius secundus Romanorum Rex , justitia , & pietate insignis. Qui Deorum cultui maxime studens , ea sacra , quæ institueret , ab Ægeria Nymphe per congressus nocturnos discere simulabat , ut majorem apud imperitam plebem in veneratione essent. SARDANAPALUM. Sardanapâlus Assyriorum Rex ultimus fuit : omnis generis luxuriæ deditus ; nec erubuit inter scortorum greges nere , & muliebri habitu ornari.

120 SANCTISSIMA , &c. Olim summam laudem , & honorem tyrannorum interfectores tribui , testis est Cicero (*pro Milone*) cum de Spurii Melii , & Tiberii Gracchi tyrannide meminit : *Græci homines* , inquit , *deorum honores tribuunt iis viris , qui tyrannos necaverunt.*

139 URGENT VESTALES. Vocant me Vestales : quas (ait) post Iliam à Marte vitiatam , non parvam ansam liberioris licentiæ pravo exemplo foemini attulisse.

147 LEMNIACO NODO. Id est , Retibus æneis , quibus in Lemno Vulcanus Martem , & Venerem ligavit. Est autem Lemnos insula maris Ægæi inter Thraciæ Chersonesum & Athon Macedoniæ montem : crebris æstuat incendiis , quorum ergo Vulcano dicata.

148 ESSE PARUM , &c. Gnome . Potentiorum exempla , si prava , plerosque in perniciem

tra-

32 *Nota*
trahunt ; si proba , in virtutis amorem velut adi-
gunt , & impellunt.

158 *TURPIS ADHUC ?* Exprobrat aniculæ
libidinem , cui jam (inquit) modum posuisse par-
erat.

166 *FLAVENCENS ISTRI CINCINNIS ;* sup-
posititiis flavis Germanorum capillis , quibus foe-
minæ utebantur , ut venustiores apparerent.

171 *RUBRI FRETI :* Etythræi maris , ubi ge-
nerosiores uniones colligebantur.

172 *LAIS , ET SUPERES SEMIRAMIOS PA-
RATUS.* Confert vetulæ ornatum cum Laïdos , &
Semiramidis pretioso cultu : De his Ovidius i.
Amor. Eleg. 5.

*Qualiter in thalamos formosa Semiramis esse
Dicitur , & multis Laïs amata viris.*

174 *DUCIBUS CLEOPATRA LATINIS.* Li-
cèt superes pompam , & apparatus , quos Cleo-
patra , Ægypti Regina , submitit Ducibus Lati-
nis , Julio videlicet Cæsari , & Marco An-
tonio.

175 *ELYSÆ SIDONIÆ FASTUS.* Quamvis
tibi cedat Didonis Reginae fastus , & luxus , qui-
bus Phrygius hospes Æneas narratur excep-
tus.

177 *PYGMALIONEIS.* Pygmalion Didonis fra-
ter : qui , obtruncato clam Sicheo sororis conju-
ge , magnis divitiis inhians , sororem ipsam coe-
git , ut eas ipsi se tradituram polliceretur. Verùm
hæc naves , quas ad asportandas divitias frater
miserat , nacta , cum ipsis à Pygmalione missis in
Africam aufugit , secum portans thesauros , fra-
tre

tre decepto. Narrantur hæc , & superiora à Virgilio i. Æneidos , sub finem.

... Naves , quæ fortè paratæ ,
Corripiunt , onerantque auro ; portantur avaræ
Pygmalionis opes pelago.

179 PERMOLERE. Horat. i. Satyrarum , Sat. 2.
Permolare uxores , id est , mœchari : & subagitare.
DRAUCI. Juvenis , cum primum pubescere
cæpit.

182 AD JUSSA MARITÆ. Propterea quod
hæc , ut Græco medico (verius mœcho) morem
gereret , marito in Græcos bellum persuasit.

183 ATHAMANTIDOS UNDÆ. Hellepontum
significat , sic dictum ab Helle , Athamantis Re-
gis filia , quæ in eo tractu periit.

184 FRATERNAS ACIES , &c. Ethécclis &
Polynicis prælia ; scissam flammam , dum simul
fratrum cadavera cremarentur : Jocastæ cum Oe-
dipo filio nuptias : & reliqua Thebarum monstra.

188 QUID CONFERRE , &c. Notat verborum
longè crepitantium aucupatores. Quem turgi-
dum loquendi modum vocat acervum sesquipe-
dalem , quemadmodum Horatius , qui & ampul-
las appellat , dum inquit :

Projicit ampullas & sesquipedalia verba.

Sed noster rem attigit omnium luculentissimè.

193 PRIMUM , &c. Musa non tam Poëtæ
excusationibus , & productis causis non adquiescit ;
quin potius eum amentix & furoris infimulat.

194 SODES. Particula exhortantis , vel blan-
dientis , quasi dicas , *quæso , rogo , obsecro*. Dic-
tum *Sodes* quasi , *si audes*. Cicero in Oratore. Liben-
ter

E

ter

34
ter etiam copulando verba jungebant, ut *Sodes*
pro *Si audes, sis* pro *si vis*.

241 HIPPOCRENEÆ UNDÆ. Caballini fontis.
HIPPOS Græcè, *Equus* Latinè; CRENE vero *fons* di-
citur. Hippocréne fons in Bœotia, non procul
ab Helicone monte, quem fontem ungula Pegasi
equi alati factum esse fabulantur Poëtæ. Huic fa-
bulæ occasionem videtur præbuisse Cadmus, qui
cum in Bœotia locum urbi condendæ quæreret,
huc illuc obequitans, hunc fontem primus credi-
tur invenisse. Hic fons Musis sacer habitus est. Di-
citur etiam Aganippæ, ab AGAN valdè, & HIPPOS.

242 EVERSOR LIBYÆ. Antonomasticè, pro
Scipione, quod Carthaginem delevisset. SAPIEN-
TIA LÆLI. Vide *Tullium in libro de Amicitia*. Hu-
jus Lælii consiliis usus est ubique Scipio felicissi-
mè: inde ortum, ut de Lælio & Scipione
(sumta à Comœdis metaphora) vulgò jacta-
retur: *Lælium comœdiam scribere, Scipionem agere*.
Signatè videtur noster & Poëtæ & Oratores indu-
xisse propter ipsius Poëma, & Historiam.

243 NOVIMUS. Scimus, quales illutores esse
possint. AD FLUVIUM, &c. Confert se cum Ho-
ratio illo Coclite, Romano cive: qui ne in Ur-
bem hostes irrumperent, Porsenæ exercitum unus
tandiu sustinuit, donec à suis Sublicio ponte post
se scisso, in Tiberim se jactans, illis hostibus,
incolumis transiit ad suos.

244 PHALANGEM PYGMÆAM, &c. Quemad-
modum Pygmæos leonis pelle involutos contempsit
Alcides: sic noster asserit, etiam post ipsius mor-
tem irrisurum ineptos.

SA-

SECUNDÆ SATYRÆ ARGUMENTUM.

POETA, NON FERENS IMMODERATOS
 populorum abusus, concessit in sylvas. Lau-
 dat ruris tranquillitatem & delicias. Contrà
 commemorat militum ærumnosam vicem, na-
 vigantiumque Mercatorum inexplebilem an-
 xietatem. Devolat illuc interim Mercurius,
 cui, ut Jovis mandata quædam exequeretur,
 illac cursus erat. Poëta ejus videndi & allo-
 quendi jam pridem cupidum esse ait. Post ali-
 qua invicem ingesta convicia, Mercurius Poe-
 tæ adquiescens, quæcumque velit ab ipso disce-
 re, libenter manifestaturum promittit. Nar-
 rat Botellus, se nondum juvenem, Parnassum
 ascendisse, & Pegasei fontis undam potasse.
 Inde multis Orbis regionibus pererratis, nil vi-
 disse nisi nequitiam & vanitatem. Postulat
 à Mercurio ut se de Jovis apud Superos im-
 perio certiozem reddat, quo solatium capiat,

si

si fortè ab Humana in terris gubernatione
non discrepet. Detrectat Mercurius interro-
gationi satisfacere, & Vatem deserit.

SATYRA SECUNDA.

ERGO bonis avibus, queis nec deducere curat
Iliaden Mars ipse Remum, temerarius alter
Mænia transfili, vallum, munimina, fossas.
Jam me rura tenent. Gentes, Urbesque, va-
lete.

5 Rusticus innocuas sylvas habitator amabo;
Posthabitis domibus speluncas anteferendo;
Turribus arboreos apices, scopulosque co-
lofsis,

Atque hominum regnis minus effera regna fe-
rarum.

Hic sincera quies; hic largè ludere Vati
10 Perspicui fontes, vestitus gramine cespes,
Et Fauni & Satyri meditantur; cùmque Napeis
Cætus Hamadryadum, Dryadùmque, & Orea-
des omnes.

Me volucrum dulces oblectant murmure can-
tus,

Me Zephyri; roseo volitat Venus aurea curru;
15 Automedon pharetratus Amor; circumque
jocantur

Veloces turbæ puerorum; terna beatos
Amplexus hilarat cælesti Gratia risu;
Oscula candentes iterant properata colum-
bæ.

I nunc , & Dominum persta servare super-
bum ,

20 Devotus castris , caliga spectandus & ense ;
Qui ferro in jugulum iussus scævire parentis
Perges , & templis sceleratas subdere flammās :
Nam rota ceu figuli compulsus calce moveris
Ut libuit Domino. Ultra voveris , atque re-

25 Progredieris , cessāsque , redis , iterúmque ro-
taris .

Te minus infelix Ixion . Noscitur illi
Quidquid venturo statuerunt Tartara gyro ;
Assuevitque pati. PRONUM est durefcere
corda

Ad notum miseris & inevitabile vulnus .

30 Venturam trepidas quam non agnoscis Erin-
nyn ;

Ancipitémque dolat non uno scæva flagello .

Pugnatur. Vivat Cæsar , clamose , precaris ;

Ingeminas , vivat. Vivit , miserande , va-
létque ;

Tu moreris , variisque modis morieris ineptus ;

35 Ebibis infestas , turmis calcantibus , undas
Quas fastidiret concessas Tantalus. Ille

Nectareos haustus . Avulsa dentibus herba

Produces animam . Lautissimus invidet illi

Juppiter Æthiopum , & Divorum turba gulosa ;

40 Illi ebeni fulget speciosus iaspide lectus ,

Chrysolithis , auro , atque igni certante py-
ropo ;

In pluma stertit. Carpens tu fortè soporem ;

Nec potis & curti spondam pressisse grabati ;

Ln

In nuda tellure jaces. Sine crimine turpis
 45 Amplexu incesto magnam premis improbe
 Matrem.

Crus sepelis hodiè ferali clade recissum,
 Manè humerum. Veniet non mitior altera
 pugna

Et sepelire oculos faciet fortasse verutum;
 Aut te sanguineis inhumatum sternet in arvis.
 50 Hæc stolido finis. Maculoso fercula campo
 Vulturibus restas, numquam totiesque sepul-
 tus.

Non minus infanis conscensa nave pererrans
 Servus avaritiæ, ventis ridendus, & undis.
 Tyrrhenas vetuit quæsitæ pecunia cautes,
 55 Taurominitanam vel pertimuisse Charybdin;
 Æthnæumve rogum, diræ socia agmina Phle-
 græ.

Namque Giganteo ritu jaculantur in astra,
 Inque Jovem, tumidos fluctus, rabidamque
 favillam.

Fulmina non metuis nigro sudata sub antro;
 60 Queis Lipare fontes armamentaria Divum
 Asperat in terras. Furiali desuper ictu
 Intonat, & fulmen docet intonuisse Pyrag-
 mon.

Ionias jam linquis aquas; jam sedula puppis
 Transilit Ægeum, jam Nili allabatur undis.
 65 Non Orientis opes possunt depellere morbum,
 Quidquid Arabs, dites quidquid misere Sabæi.
 Te fugis, & miserum extra te te stulte re-
 quiris.

Redderis Oceano, cupidus majora referre,
 Hef-

- Hesperidumque nemus pomis viduare micanti.
 70 Illa rupe dedit portenta immania Gorgon,
 Maura genus, ritumque suæ telluris abundans
 Anguibus, & miro vultus conspersa veneno.
 Saxeus extat Atlas, illi quia visa Medusa est;
 Quod tibi visus Atlas, tu saxeus. A'ter Orestes
 75 Attonitus, trepidans, Furiis excitus habendi.
 Si quæstus, si vera bona, & sincera parantur,
 Est portu repetenda quies, animusque quiete.
 Sed quid portendunt Superi? Quid ab æthe-
 re magnum
 Parturiunt nubes? Chlamydatus decidit ales
 80 Aut ipse, aut alius refugi Ganymedis ad instar.
 An revolat genitor, pelago vel nomina
 merfus
 Qui dabat? Insigni crispatur pluma galero;
 Prominet & gemina talus revolubilis ala,
 Quamque manu retinet virgam cinxere ce-
 rastæ.
 85 Mercuriusne? ita: Mercurius. Proh, velox
 Hermes,
 Scurra Deum, latro, leno malus, atque do-
 losus,
 Et tamen ipse Deus! Quanto torquebar amore
 Colloquii, visusque tui! Da tangere dextram
 Qua centum periere oculi, cum languidus
 Argus
 90 Pabula nec vitulæ, nec pabula carnea sancti
 Invigilat lustrare Jovis. Sic, pessime Vatum,
 Excipitur Numen? Sed talia verba loquacem,
 Delirum, Satyrumque decent, verèque fu-
 rentem.

UT

- UT SEMEL oppressa est Cœlestis particula
ignis,
- 95 Tisiphonea venit caligo, luctus, & error.
Perfurit Argiva terebratus cuspide frontem
Horrificus Polyphemus, & illatabilis aspri
Fragmina convellit montis, quæ mittat in
hostes.
- Aëra per vacuum rupes vastissima quercum,
100 Speluncamque, ferâsque tulit. Sensere Pelasgi
Longinqua de puppe sonos. Tremefactus
Uliſſes
Prosequitur pavitans, animamque reciprocatur
agrè.
Exululat, truncosque ferox, sylvasque re-
vellit
Umbriferas, frendens prædurus vulnere Cy-
clops:
- 105 Perdidit hic lucem, & scopulus Lilybeiis
umbram.
Cyclopiſ forſan tibi fabula, vanaque Pindi
Somnia ridentur. Sed tu furioſus es ille,
Qui face compressa, qua mens, Numenque
benignum
Cernere recta dabat, sectaris pessima tantum.
- 110 Quis læsit? Cæcus Cyclopibus ut Polypheme-
mus,
Respondes: Nemo. Et verè; tu te ipse læ-
cessis;
Nemo alius molitur tot mala. PESSIMUS
hostis
Quisque sibi, assiduusque ferit quippe intus
amatur.

Calliopes monitus sprevisi ; verba cruenta
 115 Nunc jacis in Superos . At stultis parcere no-
 strum est .

GENS LENIS Superi , haud odiis exercita
 diris .

Quidquid scire velis , dabitur scire . Incipe
 Tantum

Esto brevis ; revocant aliò mandata parentis ;
 Postquam me Durius nemorosus vidit in arvis
 120 Aut patrios frutices avibus fraudare canoris ,
 Aut facili fluctu puerum vada nota secantem
 Proluit , & nostri Nymphis placuere natatus ,
 Parnassum ascendi . Titubataque vertice sacro
 Vestigia infixi . Paucis concessa voluptas .

125 Fons erat , Auroræ vitreis nitidisque pruinis
 Splendidior . Myrtus , flores , & plurima circum
 Laurus . Odoratae fragrant opobalsama frondes .
 Albicat illimis candor . Nec Sirius ardens
 Extenuat nimio sitientes sidere lymphas .

130 Ver manet æternum . Sanctus discrimina latè
 Aut locus , aut fons ipse fugat . Nam munere
 re Divum

Ipsè Deus Numénque sui . De rupe virenti
 Emicat , & roseas expandit Pegasus alas
 Accedo , & labris tetigi divinior undam .

135 Multicavas parili nunquam dulcedine ceras
 Cecropiæ saturatis apes . Pulcherrima nobis
 Pierides dictant ; pariterque benignus Apollo
 Novisse indulsit quod nec novistis Athenæ .

Diversos agimur populos , & visere mores .

140 Ut similis patri per Maura mapalia læto
 Progenies Nomadum vagat armentarius Afer .

E

Qua-

- Qualiter & Princeps Arabum sua regna per-
 agrat
 Pulverea, & vento sublata. Incertus ut illa
 Atterit errantes errans equitatus arenas.
- 145 Fortunatae urbes, ubi longas dicitur unus
 Auriculas habuisse Midas! Nec nosceret Or-
 bis
 Ni malus immodicae ductus prurigine vocis
 Obstaret tonsor; qui fossos erudit agros,
 Arcanumque serit; donec Rex audiat ipse
- 150 Ludibria occipitis calamo patefacta dicaci.
 At quis dimidius? quis nunc non totus asellus?
 Reptantes animos prestat terrena voluptas
 Indignata polum. Nulli est tonsoris acerba
 Garrulitas. COMMUNE malum rubuisse pu-
 dore
- 155 Abstulit infans, atque imbre madentibus
 uno.
 Deliramentum reddatur Pythagoreum.
 Emeritus nostro cum se de corpore transfert
 Spiritus, à nullo credes animante receptum:
 Nostrorum vixisse animis nec bellua velet.
- 160 Artibus, & Musis nusquam locus. Incubat
 ultrix
 Barbaries; spernitque etiam cultissima vul-
 gus.
 Quis ferat immundum cerdonem, fors quia
 ridet,
 Exilio Divas ausum damnare Camoenas?
 Illi dixissem: Magnis Scriptoribus obstas,
- 165 Dum te jam curru, Magnatum more, su-
 pinum

Sextus quadrupedum nixus traxisse laborat:
 Sutor eras, pice sordens, & pice vilior ipsa,
 Te tua nunc pellis cur non capit? Esse Ly-
 curgus

Desterte, atque ipsum te concute. Garrulus
 inquis:

170 Non opus est Musis Urbi; non carmine reg-
 no.

Esset responsum: CONSTARE sine artibus
 istis

Regna equidem possunt: sed tantum barbara
 regna.

Aures demitto. Salve excoriate Senator,
 Et tibi contingat retulit quod Marsya nudus.

175 Non opus est Musis. Pingui sed strage ma-
 celli

Est opus: Hic pecudes frater tuus obruit
 ictu,

Conspectus cultris, & olenti veste cloacam:
 Est opus & Cererem cribro, pugnoque pa-
 rare:

Maternas gazas similis scis esse farinae.
 180 Tortore est opus, exposcit sua pondera
 furca:

Quem patrum retices oneravit furibus illam:
 Est opus & nervis drauci cui lenior haeret
 Uxor ubique tua. Hic non inficiandus Ami-
 cus

Alter ego est. Vivas. Alter tu creditur illi;
 185 Et faciunt alios vos, & facient aliam illam.
 Es caper, & cerdo, perjurus, & ebrius, &
 fur:

Te

Te quoque opus fuit, hos ut versus scribere
re possem.

In coriis hæere pudet, soleasque tumen-
tes

Vexare, excutiat quamquam res ista cachin-
nos.

190 Sunt regnis pestes, quas nec patientibus
illas

Vel tolerare leve est, & nec maledicere tu-
tum.

Illuc terrifico latratu incumbere cuncti
Debuerant Cynici, terrisque avertere dam-
num.

Rectius haud jussit lacubus Stymphalidas in-
gens

195 Amphitrioniades crepitantibus ire volucres.
Abstulit Harpyias melius nec Dardana pubes
Cum Strophades sonitu Misenus terruit. Ul-
lum

Non addam verbum. Studiosus regna per-
agrans

Vidi quæ Mundus miratur maxima, quæque
200 Humanis majora putat. Meruique pusillus
Alloqui adoratos homines, coelestia quales
Numina; nempe illis discerptus subjacet Or-
bis:

NIL NON ridiculum, nil non damnabile
vidi.

Non potui, levis ut Phaëthon, exquirere
nubes,

205 Divorūque domos. Ad vos, cum linquere
terras

Ap-

Apparat infandas , lacrymans Astrea , simul-
que

Mœsta Pudicitia , & celeres abiere sorores .

Extant à multis ; à multis ista negantur .

De Jove nescio quid narratur . Tempore
belli

210 Anguipedum titubavit iners . Nutantibus ima
par

Succesit regnis : melius fortasse Gigantes .

Mammofam spernit Junonem . Sed Via nun-
quam

Lactea canderet , niveo nisi flumine mamma
Siderei laticis bibulum stagneret Olympum .

215 Nympha comes Phæbes pulcherrima , gra-
tâque Divæ ,

Parrhasis errabat sylvis . Non cura pudicæ

Dentatum vel ebur , vestis , nitidive lapilli ,

Vel speculum , radians pulcri simulamine vul-
tus .

Venatrix metuenda feris it figere prædam ,

220 Eminus ætherios ignes imitante sagitta ,

Cominus & jaculo . Sed tandem fit quoque
præda .

Monte reluctantem compressit Juppiter . Exi

Crimine pulsa Jovis . Donetur Prædo trium-
phis .

SIC PATET in miseros tantum procedere
legem .

225 Ferratis Danaën turris suffulta columnis

Ferrea munierat . Tulit æqua mente puella

Excubias , latebras , latratus atque caninos ;

Et pejora tulit tenebris , vigilique molosso ,

Nem-

Nempe quod haud sibi commissa est cura pu-
doris .

230 At contenta latet . Nec coetus ire viriles
Spectatum spectanda cupit . Dat gaudia turre
Culta pudicitia . Et Divos venerata , Deas-
que ,

Addiderat duplices aras : Dilectus ab illa
Cum superis colitur pudor , & reverentia pa-
tris .

235 Dignane visa tibi constans ut præmia tantæ
Debita Virtuti caperet ? Nec leno negabit .
Proh facinus ! Violare parat , fallitque , te-
nētque ,

In pretium conversus amans . Nec justior arsit
Albus Olor , famam denigrans , ovaque Læ-
dæ .

240 Fallax Amphitryo castis verum Amphitryonem
Summovit thalamis . Cupiens & Agenore na-
tam

Corniger est . Alias aliter delusit iniquus ,
Nunquam idem , semperque idem . Variare
figuras

Edoctus . Pejore tamen sub imagine , vanam
245 (Nempe sua) exussit Semelem . Deterrima
fido

Nosse tibi permiserat ars tua conciliandi .
Ebria narrantur tunc Numina plēnaque musto
Cū finxere Hominem . Quales dicantur oportet

Qui finxere Deos animo nequiore nocentes ?
250 Pace tua dictum , Chaos : horum crederis
Author .

Mul-

Multa loquax memorat tetro clamore Ve-
tustas ;

Et vos multa pati dura sub lege Tonantis .
Scire velim , qua mente Polum Pater æquus ,
vel quo

Consilio flammâsque vagas , Divôsque guber-
nat .

255 Solamen terris iuerit , si pondera Mundum
Non graviora premant , quam quod tolera-
bile cælo .

Ergo adeò fatuus videor tibi , sceptrâ te-
nentis

Ut delicta Dei culpam sanctissima ? Felix
In pravis Domino qui servit ! Stulte , valetô ?

NOTÆ

Ad Satyrâ Secundam.

Vers. 1. **E**RGO , & c. Poëta sibi gratulatur , quòd
Urbem sit feliciter egressus , post in-
auspicatam illam mœnium Romanorum Remi trans-
gressionem , qua deterreri debuit. BONIS AVI-
BUS. Felici auspicio. Sumebantur auspicia ex avium
volatu , cantu , & c. Erant autem auspicia signa
quæ-

quædam voluntatis, & favoris Deorum, ut putabant Ethnici: dicta *auspicia* quasi avispicia, ab avium aspectu: Hinc *auspex*, avium spectator, aut observator. QUEIS. Scilicet felicibus auspiciis (quibus ego deductus sum) nec Mars ipse curavit *deducere*, id est, incolumem servare, & asserere Remum Iliaden, quem cum Romulo ex Ilia susceperat. Hic enim Remus propter murorum à Romulo designatorum transgressionem, à Celere dicitur interfectus.

4 JAM ME RURA TENENT, & c. Urbe egressus Poëta, hominibus, & tectis valedicens, ruris amœnitatem, commoda, delitiâsque commemorat.

II ET FAUNI. Agrorum, & sylvarum putati sunt dii, qui diu viverent. A *fando* dicti: unde & *fama* dicta existimat Probus Grammaticus. ET SATYRI. Sylvarum numina habiti sunt, Sylvanis, & Faunis similima, humano capite sed cornuto, pedibus caprinis, villosa corpore; nemorum latebris gaudentia, lasciva in primis, & in Venerem proclivia, Ovid. I. Fastor.

. . . . & in venerem satyrorum prona juventus.

Vide Satyræ étymon. CUMQUE NAPÆIS. Sylvarum etiam deæ, quæ & Dryades dicuntur. Vide quæ diximus ad vers. 27. Sat. I. NAPE, sive NAPOS saltum significat.

12 ET OREADES. Nymphæ montium, ab OROS, OREOS Græcè Latinè *mons* denominatæ.

14 ZEPHYRI. Zephyrus ventus ab occasu æquinoctiali flans adversus subsolanum. Latini Favonium appellant. Zephyrus dictus, quasi ZOEM-

PHO-

PHOROS, hoc est, *vitam ferens*: eo enim favente, plantæ omnes germinant, & pullulant. *Vide Gell. lib. 2. c. 12.*

15 AUTHOMEDON. Achillis auriga peritissimus, à Poëtis crebrò celebratus. Ovid. 1. Amom:

Curribus Authomedon, lentisque erat aptus habenis.

Sub hujus nomine prodit Amorem aurigantem.

16 TERNA GRATIA. Tres Gratia, Veneris comites. Græca voce CHARITES dicuntur.

18 COLUMBÆ. Currus Veneris à candidissimis columbis trahi dicebatur. Quæ ideo Veneris aves dici existimantur, quod nullum sit anni tempus, quo à prolificando cessent, quod Veneri maximè congruere videtur. OSCULA ITERANT PROPERATA dixit, quod vel in ipsa volandi properatione rostra invicem inferere de more lasciviendi contingat.

19 I NUNC, & c. Dolet militum miserrimam vicem. Quos postquam figuli rotæ similimos fecit, Ixione reputat infeliciores.

26 IXION. Is propter patrata scelera à Jove in Tartara fulmine detrusus est: ubi rotæ alligatus perpetuo circumâgitur rotatu.

30 ERINNYN. Diram, vel Furiam intellige: neque enim signatum nomen est ad aliquam è tribus. Latini *Furias*, *Dirasve* appellant. Græci ERINNYAS, & EUMENIDAS. Dictæ sunt *Erinnyes* ab ERIS, id est, *contentio*. Harum nomina *Alecto*, *Tisiphone*, *Megara*.

31 DOLAT. Castigat, flagris persequitur. Ad

G

Ti-

Tisiphonem referas, quod nominis exprimitur notatione. Nam TISIPHONE est *cedendo punire*.

33 VIVIT, &c. Nota pulcherrima antitheta usque ad *improbe Matrem*.

36 TANTALUS. Is quod filium Pelopem à se interfectum diis comedendum in convivio apposuisset, eorum divinitatem tentaturus, ad inferos detrusus est, ubi perpetua siti, & fame torquetur, aquis mento tenus immerfus, & capiti pomis imminentibus: utrisque tamen & os, & manus ejus refugientibus. Utrumque expressit Alciatus Emblemate 84.

Heu miser in mediis sitiens stat Tantalus undis,

Et poma esuriens proxima habere nequit.

Alii hanc poenam illi inditam ajunt, quod deorum secreta hominibus revelarit. Ovid. 2. Amor. Eleg. 2.

Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat

Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.

39 JUPPITER ÆTHIOPUM Hoc dixit, propter opipara convivia, & Saliare dapes, quæ apud Æthiopes celebrari solebant, quibus Juppiter ipse interesse consuevit. Papinius Statius Sylvarum 4.

..... mensasque revisit

Æthiopum, sacro diffusus nectare vultus

Dux superum. Idem refert Politianus in Ambra.

Iverat Æthiopum solitas invisere mensas,

Oceanumque senem, & fecunda Tethyos antra Juppiter.

52 NON MINUS INSANIS, &c. Sub navigantium mercatorum persona, in quos præcipuè invehitur, avaros omnes intellige, quos Poeta nos-

noster vehementer exagitat, proposita scopulorum maximè formidandorum, & vitandorum voraginum pulcherrima hypotyposi.

54 TYRRHENAS VETUIT, & c. Ordo est. *Quæsitæ pecuniæ vetuit pertimuisse Tyrrhenas cautes, vel Taurominitanam Charybdin*: quasi dicat: Amor quærendæ pecuniæ fecit, ne avari mercatores metuant Tyrrheni maris scopulos, & Charybdin illam voraginem, vel ipsorum Poëtarum adumbratione formidandam. *Taurominitanam* dixit propter Taurominium Siciliae oppidum vicinum, non procul à Drepano promontorio, à Zancleis conditum; unde & *Zanclæa* dicta est ab Ovidio 4. Fast. Est ergo *Charybdis* Vorago, naves ad se trahens, atque absorbens: ex vorticibus illis, quos hydrographi *Abyssos* vocant. Creditur profundissimo meatu subter Siciliam in mare Africum emergere. Quod ex eo conjectari licet, quod cum Africum mare tempestatibus fervet, Charybdis impetu majore fluctus eiecit, quamquam Tyrrhenum vel Tuscum mare tunc serenum & tranquillum se præbeat. Siciliam verò (prope quam Charybdis) & Italiam olim conjunctas, & unam fuisse tellurem (licet frequentius dicatur) negant eruditissimi Antiquariorum.

60 QUEIS LIPARE, & c. Lipare, sive Lipara insula, una ex Æoliis. Sunt *Æoliæ*, sive *Æolides* insulæ inter Italiam, & Siciliam, à Græcis *Hephestiades*, à Latinis *Vulcaniæ* appellatæ, quoniam olim omnes ignem evomuerunt. Ex his præcipua *Lipara*, à qua *Liparæi* dicti sunt populi has insulas inhabitantes, à *Liparo* Antonis filio.

Hic

Hic ferrum mollire , & Jovi fulmina parare feruntur Brontes , Steropes , ac Pyragmon , in arte fabraria Vulcano ministri. Virg. de Lipare 8. Æn. v. 422.

*Quam subter , specus , & Cyclosum exesa caminis
Antra Ætnea tonant , & c.*

65 NON ORIENTIS OPES , & c. Erat Ægyptus emporium cunctarum opum , & mercium Orientalium , antequam Lusitani Orientalem Indiam lustrassent , superato terribili promontorio , quæ in Austrum Africa extenditur , vulgo *Cabo de buena Esperanza*.

99 HESPERIDUMQUE NEMUS , & c. Quærens majores divitias redit mercator avarus in Oceanum , capturus aurea poma hortorum Hesperidum prope Atlantem montem . Fuerunt *Hesperides* Hesperii filia , fratris Atlantis : nomina *Ægle* , *Arethusa* , *Hesperethusa*. Habuerunt hortos ad Lixum oppidum Mauritaniae (ut ait *Plinius lib. 19. cap. 4.*) aurea ferentes mala , à dracone pervigili summa cura asservata.

70 GORGON. Medusa una ex Gorgonibus , quæ tres fuisse feruntur , *Euriale* , *Sthenone* , *Medusa* , Phorci ex Ceto uxore filia .

73 SAXEUS EXTAT ATLAS , & c. Atlas rex fuit Mauritaniae , quem Perseus Jovis , & Danaes filius , in montem sui nominis mutavit , ostento Medusæ Gorgonis capite , quòd eum hospitio recipere nolisset. Ovidius omnia latè 4. *Metam. fab. 17.*

74 ALTER ORESTES. Agamemnonis , & *Clytemnestrae* filius. Aptè comparat Oresti mercatorem ;

rem ; quod ille Furiis percitus nullibi requiem haberet ; hic parandarum opum sollicitudine maria pervagetur omnia.

78 SED QUID , & c. Demiratur Poëta , ut quiddam insolitum , alati hominis adventum : quem propius accedentem , ab insignibus Mercurium esse sibi persuadet.

68 REFUGI GANYMEDIS , Troïis Dardanorum regis filii ; quem jussu Jovis , per aquilæ ministerium , aut à Jove ipso in aquilam converso , in cælum translatum , & ipsius Jovis pinceram factum fabulantur Poëtæ. Astronomis est *Aquarius* , undecimum Zodiaci signum.

81 AN REVOLAT , & c. Dædalum cum Icaro filio (qui mari Icario morte nomen fecit) fabricatis alis , & cera junctis , ab arce Minôis regis aufugisse , nota est fabula.

82 INSIGNI , & c. Mercurium , qualis à Jove nuntius mitti perhibetur , depingit.

84 VIRGAM CINCXERE , & c. Illam , quam ab Apolline pro testudine ab ipso Apollini donata , vicissim accepit : qua virga Apollo in Arcadiam aliquando proficiscens , duorum draconum inter se rixantium interposita , pugnam diremit. Unde hæc virga pacem significare dicitur , & *Caduceus* appellatus est , quod rixas , & prælia cadere faciat. Hinc legati pro pace *Caduceatores* dicuntur. *Ceraſtas* dixit dracones , vel angues illos , virgam cingentes ex occasione prædicta.

85 MERCURIUSNE ? Dicitur Mercurius , quasi mercium cura. Div. Isidor. lib. 8. orig. cap. 11. *Mercurium* sermonem interpretatur , qui ait : *Nam ideo*

ideo *Mercurius*, quasi *medius currens* dicitur appellatus, quod sermo currat inter homines medius. Idem dicitur est *Hermes*, quod est *Interpres*, ab HERMENEUO, *interpretor*; unde HERMENEIA, *interpretatio*. Vide plura apud eundem de Mercurio.

86 SCURRA Deum, & c. Jocatur in Mercurium, Poëta. Sed sub hujus nomine pungit Aulicos adulatorès, quibus (absit) aptari queant epitheta quæ subjicit.

89 ARGUS. Aristoris filius: PANOPTOS à Græcis nominatus, quod totus oculis scateret à PANTOTUM, & OPTOS *visibilis*. Huic tradita est Io Inachi regis filia, à Jove in vaccam mutata, jussu Junonis custodienda. Verum is à Mercurio sono testudinis delinitus, & obdormiscens capite truncatus est. *Ovid. I. Metam. fab. 10.*

91 SIC PESSIME VATUM, & c. Verba Mercurii ad Poëtam.

105 PERDIDIT HIC LUCEM, & c. Polyphemus luce oculi orbatus est, Lilybeum promontorium umbra, propter avulsas à Cyclope sylvas, quas in Ulysses, & socios jaceret. Est *Lilybeum* unum è tribus Siciliae promontoriis, à quibus *Trinacria* dicta: ACRON Græcis *promontorium*.

106 CYCLOPIS FORSAN, & c. Forsitan hæc ridebis, quia commentitia, & fabulosa.

107 SED TU FURIOSUS ES ILLE. Ostendit Mercurius, hæc dicta esse per allegoriam contra insanientes; è quorum numero Poëtam esse confirmat (sub cujus persona quoslibet alios à ratione abalienatos intelligas) cum ait, rogatum (quemadmodum Polyphemus) *quis laeserit?* respondere:

Ne-

Nemo læsit. Adludit ad Ulyssis, & Polyphemi fabulam, quæ sic habetur. Ulysses cum in antro Cyclopi teneretur, ab ipso, qui vocaretur interrogatus: *Utis* mihi nomen est, ait. (*UTIS* Græca vox, latinè *Nullus*, vel *Nemo*.) Mox Cyclops excæcatus ab Ulysse, præ dolore vociferans, multos Cyclopas excitavit: qui ad ostium foris adstantes rogabant Polyphëmum, quis eum læsisset? Cùmque ille subinde repeteret *UTIS*, *UTIS*; illi, deluso Cyclope relicto, recesserunt.

117 **QUIDQUID** *scire velis, & c.* Mercurius (concessa tandem verborum audacium & stultorum indulgentia, quam deorum lenitati acceptam referat Poëta) morigerum se præbet sciscitanti Vati, si modò brevitati consulat.

119 **POSTQUAM**, & c. Aggredirur Poëta suam narrationem.

123 **PARNASSUM ASCENDI**, & c. Operam Poëticæ se navasse refert.

127 **OPOBALSAMA.** Est opobalsamus arbuscula quædam, viti similior, è cujus plaga succus emanat eximiæ suavitatis *opobalsamum* dictus.

128 **SIRIUS.** Stella est in lingua canis, dicta à *SIREIN*, id est, *arefacere*, eo quod omnia exurat suo calore. Ad quam stellam cum Sol accesserit, duplicatur ipsius calor, & languore afficiuntur humana corpora. Latini *Caniculam* vocant, à qua & dies *Caniculares*, qui quadraginta communiter recensentur post solstitium æstivum, Sole ingresso leonem.

133 **PEGASUS.** Equus alatus, quem de sanguine capitis Medusæ à Perseo recisi, statim ac in
ter-

terram fluxit, exfiliisse fabulantur Poëtæ: Qui vectus alis in Heliconem perveniens, calce fontem elicuit, qui inde Hippocrene dictus est; ut notavimus ad v. 241. Sat. 1.

137 *PIERIDES* dictant, & c. Musas dictas volunt *Pierides*, à Pieri filiabus, quæ à Musis victæ, in *picas* mutatæ sunt. (Vide Ovid. in sine 5. *Metam.*) *APOLLO*. Musarum præses: sub cujus tutela Vates fuerunt, eo quod hic habeatur carminis auctor. Dictus *Apollo* ab *A*, privativa particula, & *POLLOI*, *multi*: quasi dicas, non *multi*.

138 *ATHENÆ*. Urbs Græciæ, quam Diodorus Siculus *communem scholam generis humani* dixit. Cicero *nobilissimum Orbis terrarum Gymnasium* cognominavit. Unde Poëtæ plurimi, Philosophi pænè innumeri, sanctissimi demum Præsules, virique omni doctrina præditi extitere.

141 *PROGENIES* *Nomadum*, & c. Nomades; vel Numidæ sunt populi Africæ, dicti à *NOMEUO*, *pasco*, *pabulor*, *more pastorum vitam dego*, quod nullum certum locum haberent, sed errarent post greges. His domicilia erant currus, & papilionæ, ubi illos nox oppressisset. *VAGAT*. Activè protulit, Plautum sequutus in Milite glorioso *Scena*, *INDE IGNEM*, & c. versu 14.

Quæ circum vicinos vagas.

142 *QUALITER*, & c. Simile quiddam, quod de Nomadibus dictum; de Arabiæ desertæ Rege proditur, quod jam admonuit noster in *Historia sua*. In hac regione rara sunt ædificia; unde tentoriis frequenter utuntur: quibus, subinde mutatis, gens habitat aspera.

146 MI-

146 MIDAS. Rex Phrygiæ. Cùm aliquando Panã, agreste numen, Apollini in certamine canendi prætulisset: indignatus Apollo illius aures in asininas convertit. Vide Ovid. II. Metam. fab. 3. & 4. ubi plura de Mida.

154 COMMUNE *malum, &c.* Gnome. Circumfertur vulgo versiculus: *Solamen miseris socios habuisse Penates.*

155 IMBRE UNO id est, eodem: & lepidum tangit apologum. Philosophus quidam pluviam, prævisam, qua qui homines madefierent, insani redderentur, cavet. Cùm verò sanus reliquos homines adiisset insanos, insanire sibi expedire putavit, adhibita eadem aqua.

156 DELIRAMENTUM *reddatur Pythagoreum.* Pythagoras Samius philosophus fuit, qui sensit, animas hominum post mortem in brutorum corpora migrare, & è contra. Hoc ille METEMPSYCHOSIN appellavit.

162 QUIS *ferat immundum, &c.* Sutorem quandam fortuna, jocare volens, extulit ad summas opes. Cultum habebat Magnatis. Vehabatur curru. Et superbè rudis de re quacunque censebat. Dixit, non opus esse Musis, aut Carminibus Reipublicæ. Illum ob hoc pungit Vates. FORS, &c. id est, *Fortuna*: sed hanc differentiam observare par est ex auctorum usu, ut refert Donatus Grammaticus. *Fortuna* in incerto est. *Fors*, fortuna bona est.

166 SEXTUS *nixus, &c.* Impetus sex equorum, aut mularum à quibus currus trahitur.

168 ESSE LYCURGUS, &c. Legislator (qualis fuit Lycurgus) & idoneus rem Civitatum,

H

&

& Regnorum tractare.

171 *ESSET responsum, &c.* Possem respondere hæc tua dicta esse omninò barbara, & barbarissimas gentes quæ talia probent.

173 *AURES DEMITTO, &c.* Sed tuam sententiam non oppugno: Ironicè; nam usque ad verbum *hos ut versus scribere possem*, futor asperissima, & arguta subfannatione vapulat.

194 *RECTIUS, &c.* Hercules ænei crepitaculi sonitu Stymphalides aves (à lacu Stymphalo sic dictas) pepulit: quæ tantæ magnitudinis, & ita numerosæ fuisse dicuntur, ut solis radios impedirent, omnemque Arcadiam devastarent. Dicitur Hercules *Amphitryonides* ab *Amphitryone* putativo patre, Alcmenæ conjugè, cujus Hercules filius.

196 *ABSTULIT HARPYIAS, &c.* Harpyias ajunt fuisse Neptuni, & Terræ filias, volatiles, vultu Virgines, dictas à Græco verbo *HARPAZO, rapio*. Harum descriptionem vide apud Virgilium 3. *Æn.* à Versu 226.

Virginei volucrum vultus, &c.

Nomina, *Aëlo, Ocypte, Celeno*. Has fugarunt à Phineï mensa Zetus, & Calais Boreæ filii, atque ad Plotas usque insulas persequuti sunt. Inde à Jove moniti cessarunt. Quia tamen inde redierunt, Plotæ illæ insulæ deinceps *Strophades* ab illorum reditu dictæ sunt; nam *STROPHE* Græcè, *versio*, vel *flexus* est Latinè.

197 *MISENUS TERRUIT.* Æneam post Trojanum excidium sequutus Misenus, tibicinis ministerio illi inservivit. Æoli filius. De quo Virgil.

Misenum Æolidem, quo non præstantior alter

Ære

Aere ciere viros, Martemque accendere contu.
De hoc Trojanorum cum Harpyis praelio vide
eund. 3. Æn. à v. 232.

201 CÆLESTIA QUALES NUMINA. Hora-
tius Epod. od. 8.

..... *Et mammae putres,*
Equina quales ubera.

Et est Alleotheta figura, sive Enallage.

203 NIL NON RIDICULUM, &c. Epiphonema-
te absolvit hanc orationis seriem, ut alio divertat.

205 AD VOS, &c. Ordo est. *Astrea lacrymans,* si-
mulque *Pudicitia mœsta,* & *sorores,* id est, *Virtutes*
reliquæ, celeres abierunt ad vos, hoc est, ad superos.

208 EXTANT A MULTIS, &c. Hæc, quæ
diximus, alii probant, alii negant.

209 DE JOVE, &c. Poëta, velut qui vera de
Jovis gestis à Mercurio discere cupiat, recenset
nunnulla Jovis probrosa facinora: videlicet, pa-
rum abfuisse, quin à Gigantibus de celo pellere-
tur: imparem existimatum tanto moderamini; quod
forsitan Gigantibus utiliùs fuisset creditum.

242 MAMMOSAM, &c. Etiam Jovem carpit,
quod Junonem ob mammaram pinguedinem fas-
tidiat. SED VIA LACTEA. Viam Lacteam descri-
bit Ovidius l. Metam. fab. 6. Fabulantur Poëtæ,
factam ex lacte è Junonis mamma effluente, dum
ad illam dormientem Jupiter Herculem puerum
admovisset.

216 PARRHASIS. Calisto Lycæonis Arcadiæ re-
gis filia. Dicta est PARRHASIS à Parrhasia urbe, de
nomine Parrhasi, Lycæonis patris, vel avi denomi-
nata. Hæc à Jove vim passa, è Dianæ consortio re-
pul-

pulsa, à Junone in ursam conversa, in cælum tandem cum Arcade filio ablata est: ubi stellæ micant in Septentrionali plaga. De his Ovidius 2. Fastor.

Signa propinqua micant: prior est, quam dicimus Arcton.

Arctophylax formam terga sequentis habet.

Vocantur etiam, HELICE Calisto, Arcas CYNOSURA, ex eodem Ovidio 3. Fast.

Esse duas Arctos, quarum Cynosura petatur

Sidonii: Helicen Graja carina notet.

Arctophylax dicitur etiam BOOTES, de quo jam in Satyra I. ad v. 38. ARCTOPHYLAX, ursæ custos.

225 FERRATIS DANAEN, &c. Danaes, Ledæ, Alcmenæ, Europæ, & Semeles, commenta notissima.

253 UT DELICTA, &c. Apparet Aulicorum adulandi mos execrandus: qui dominorum vitia cum ulla ratione valeant occultare, sanctissima vocant. FELIX, &c. Tunc se felicissimos reputant hi teterrimi assentatores, cum in libidinibus Principi serviunt. Unde sibi Regiam gratiam aucupantes, ad spem summârum utilitatum penetrant.

254 IN PRAVIS, &c. Non solum inter prava numerantur inhonesta, sed etiam illa, quæ quamvis aliàs non illaudata forent, redduntur abominabilia, quando sanguine populorum, & regni oppressione patrantur. Et quando Principem eorum, quæ sibi præcipuè incumbunt, negligentem, & incurium efficiunt. STULTE VALETO. Stultitiæ insinulat Poëtam, quod pessimos assentatorum mores reprehendat. Et simul avolat.

TER-

TERTIÆ SATYRÆ ARGUMENTUM.

PERERRATIS DIVERSIS EUROPÆ
 regionibus, invehitur Botellus in aliquarum cor-
 ruptam Nobilitatem. Famam multi facit; qua
 decorasse ait duos Herôas, ALPHONSUM
 fundatorem regni Lusitani, & HESPERUM
 Novi Orbis seu Atlantidis Insulæ domatorem.
 Lauro & baccare se munit. Abominatur Psap-
 phonis sacrilegam ambitionem, & cruentam
 Neronis tyrannidem. Illis, & reliquis
 pravis homunculis, infamiam &
 subsannationes præparat.

SATYRA TERTIA.

DEDECUS haud rarum est gemino frons ossæ
 cornu.

Mista maritali glutis absinthia melli,
 Nec sapis: ò meritis cui præbes ora capistrum
 Sum Procer: Hæc mihi, tota desperande Poëta

5 An.

5 Anticyra? Hæc tibi; nam quis risus aptior
unquam

Elicere, adveniat quamquam Sarmentus, & ille
Gratus Galba Seni Caprearum, aut scurra
Caballus,

Panniculûsve, fuit vel quisquis ridiculus vir?
Tolle tuos luxus, Proavos quoque. Non mi-
hi mos est

10 Quærere qui genus? An dites? Sed quales estis?
Intolerabilius fuerit si diceris Heros,
Quam si Tiresias dicatur cernere acutum,
Bellator Drances, Patriæ Catilina fidelis,
Siccus Silenus, Cræso locupletior Irus.

15 IN MAGNIS domibus præstans atque op-
timum & aptum est

Omne quod haud loquitur: loqueris quicun-
que, recede.

Villarum nemora ampla colis; vel prodiga
fructus,

In non frugiferos aut luxuriantia ramos.

Neglecto interea serpunt animo tribulique;

20 Vulnificus rubus, atque filix, lappæque te-
naces.

Ac (veluti lupus, aut apri) se erumpit in extis
Invidia, Ingluvies, Iræ, Lascivia, Luxus,
Impietas, Fraudesque, Superbia, & horrida
monstra

Viperea. Ut pestis vario te dente momordit;

25 Impar sæpe tibi, stimulis agitatus acerbis

Erras multiplici Lernæ truculentior Hydra.

Hunc vultu implacido, gemmata veste su-
perbæ,

Ri-

Ritè Jovem dicam. Stellantis fulgure rhedæ
 Et Venetis pulcræ speculis, auroque micantis
 30 Turgidus infedit, totamque exterruit Urbem.
 Attonitæ gentes sacros fortasse tumultus
 Curribus, & tonitrum credunt cessisse To-
 nantis.

Ne defint flammæ, scintillam fervida faxis
 Ungula ferratorum accendit quadrupedantum.
 35 Nobilis est, ingens pretio Virtutis avorum.
 Ergo erit & columen regnis, columenque
 Regenti,
 Digna quidem ut capiat summas Respublica
 grates,
 Quod titulis opibusque simul cumulaverit,
 & quod
 Quanta alere innumeros possent, impenderit
 uni.

40 Decoquit antiquos census, alienaque latro
 Non reddenda petit, cunctorumque immi-
 nuit rem.
 Assiduè positos populabitur alea nummos,
 Corporis & pariter pars pessima. Munera felix
 45 Lena habeat, nec scurra minus; quæstum-
 que placendi

45 Ambubajarum capiat manus, & balatronum.
 Latro ergo Imperium, latro lex, latroque
 Regnans,
 Debita Virtuti rapiunt, ditantque latronem.
 Est procer (ut passim) qui non industrius,
 & qui

Maxima jactabit lautos proferre tumultus
 50 Venator, plausuque tumet strepituque Clien-
tum Splen-

- Splendida cum strata maculant venabula praeda.
 At facinus summum vobis, si vulnere vestro
 Occubuit taurus, populi plaudente corona.
 Totum hac stultitia culpatur vulgus iniquum.
- 55 Optarem pecudes, animæ quoque candi-
 diores,
 Verba usurparent. Sed habent pecudes quo-
 que verba.
 Auculto ad vestros taurum sic ritè loquentem:
 O genus infandum, perstans anteire furores
 Quadrupedum, mentis nunquamque capacius
 illis!
- 60 Quid malè de vobis merui? Quid fortè pa-
 rentes?
 Nam Cerere instruimus latè granaria vobis.
 Nunc vestri miseret. Cupidos mala nostra vi-
 dere,
 Quot mala vos cruciant! Teneas spectator
 oportet
 Nobile seu podium, tabulatave, sive fenest-
 ram.
- 65 Quantum das? Quanti carchesia dulcia potas
 Institor hybernat nivibus quæ sedulus Astur?
 Nil est in oculis. Ibo tamen. Auctio fiat.
 Virginitas pretio cedit. Nuptæque maritos
 Quod sumus id faciunt. Ludus præfertur
 honori.
- 70 Quid si dinumerem turbæ commissa stolatæ?
 Et quod pro rebus conductis debeat ille?
 Sanguine taurorum colitis, gens improba,
 Divos;
 Et vestro, multos nam cornu perdit acutum.

Ara

Ara vetus, nunquam gavisa est sanguine tauri
 75 Quem mactabat Homo. Superis tribuuntur
 honores

Nunc homine à tauris mactato. Strage fruuntur
 Si Superi vestra, veniat Gladiator & ursi
 Amphitheatrales humana in membra ruentes.

Sed major vindicta placet. Vos foemina
 taurus,

80 Eunuchique boves, merisque revisere sylvas,
 Ite, agite, & moesti gregibus sic dicite nostris:
 Detrectate jugum, terrasque relinquite savas:
 Herculeum transite fretum, Libyæque benigna
 Pabula quarantur. Forsan vel frater Osyris

85 Bos Deus, aut Apis, Divos volet. Impia tellus
 Qua pereor, dumis horrescat. Gensque rebellis
 Messibus orbata, aut merdas edat, aut edat
 ultro

Cornua, quæ cruciatque suos laniatque co-
 lonos.

Dixit. Et occubuit poterat qui vivere Rhetor.

90 VIRTUTEM si demis, erit deforme cadaver
 Nobilitas. Sed cordis inops, & sorte superbus,
 Apta tuis reputas natalibus, an tegat arca
 Orbiculis cufis Regum simulacra minuta?

An sint Attalicæ vestes? An pulcra supellex?

95 An rota? Cum possis fraterculus esse qua-
 drigæ.

Non populus sic ille fuit sectator Honesti,
 Exceptus clypeo, & facta ad sublimia natus;

Nec puer in cunis. Majorum more, sui que
 Herculis exemplo, teneris valuisset alumnus

100 Squamiferos illic manibus lacerare dracones.

I

Ad

Admissus vestras tractat Citharædus adulter
 Haud secus ac Citharam. Nullusque hirsu-
 tior obstas

De grege Cecropidum. Nec ineptè de grege
 dictus;

Namque hebes, & durus Virtuti. Vivida
 fecit

105 Saxaque Deucalion, figmentaque prima Pro-
 metheus;

Inde lutum proavum, vel Avos imitabere
 faxa.

Ipsè lacertofus torvam generaverat Hypnus
 Stirpem. Sed postquam madidos capit Appula
 mores

Pfaltria, distentis infans è pellibus exit

110 Flava comas, patrem proles imitata Sicam-
 brum.

Non aliter Gallus, blæsis ubi verba labellis
 Eliquat, accitus thalamo resupinat hiantes.

Rima Cupidinea nulla est non pervia telo.

Hi studii fructus. Coitum lasciva choreis

115 Exprimit. Incaluit. Latebrisque ad furta
 paratis

Concubuit verè. Trabeato nupta Sabino,

Ipsa palam medioque foro tenet Ælia Mœ-
 chos.

Fastidita rogat, numerat, faciemque negantis
 Oscula dum posuit, pluviis madefecit ocellis.

120 Cecropidum mores miramur, stultaque verba,

Qualia Sauromates pellitus, gensve Getarum

Effari nollent. Audi sententia multis

Doctorum quæ firma sedet. Si litera non dat

Num.

- Nummum, nunc libros epulandos trado voraci
125 Vulcano; rabie qua tostis fervet arenis
 Africa, serpentum nutricula. Nomen inane est
 Et Fama, & Virtus, dum desunt horrea
 Docto.
- Quisquis Aristoteles, quisquis vult esse Cle-
 anthes,
 Pallefcit macra effigies, tenuisque vagatur
130 Trama Hominis, pulpæ umbra, & viva
 pelle cadaver.
- Cur ego desperem pinguescere? Vana supellex
 Cur mihi quærat quæ qua mœsti vivimus? &
 quam
 Vendere non est, ut censum duplicare que-
 amus?
- Pròh viles animæ! Facitis Cælestia mercem.
135 LUMINIBUS contenta suis, & sidere Virtus,
 Despicit exiguos alienæ frugis honores.
 Arctoo quid enim confert, aut addidit astro
 Obsequium magnetis? Si datur extera merces,
 PRÆMIA Virtuti Fama est. Hoc Numine
 rapti
- 140** Semidei caluere. Hoc præcipitante cucurrit
 Hannibal. Hinc Alpes quassatæ, fractaque ru-
 pes:
 Hinc Trebia, & laceros volvis, Trasimene,
 Quirites.
- Mars hinc immensus Cannarum, & territus
 armis
 Aufidus: antra fugax optabat Naïs in Orco.
145 Fama etiam gaudent Superi, Rectorque
 Deorum.

Quan-

Quantula vox, minimusque candor, vel mur-
mura nostra!

Hæc tamen ILLE INGENS qui Cælum &
sidera torquet

Expetit à nobis. Fama quoque versibus apta
Hercas colui, geminoque poemate Reges.

150 Armatam cecini Virtutem. Bella supersunt
Indicenda palàm vitiis. Nova classica Mavors
Imperat inflari reboans; hostique minatur
Dedecoris flagrum, & fama caruisse decora.

Qui fera belligero meditantur prælia corde,
155 Pila movent, clypeumque tegunt septempli-
ce tauro;

Loricamque trilicem ære, & cristata capessunt
Tegmina. Si gazæ non emtæ fortè datores
Affuerint Vates, flammatus iaspidis igne,
Qualiter Æneæ, radiat pretiosior ensis,

160 At mihi pugnanti Laurus parat alma trium-
phos,

Toxica morbifugum removet furialia bæccar.
Luscorum est aliquis nostros qui lumine versus
Turbidiore legit. Satyrarum fascinat ausus
Optandos, rabidusque tuens exurere tentat,

165 Sic Stygis in ripa, nigrior caligine bufo
Stat tumidis oculis, acieque scatente venenis
Terrere aspiciens animas, quæcumque Cha-
rontis

Navigio nondum Fatorum lege vehendæ.
Effugiunt miseræ monstrum; gracilique fufurro

170 Tabificam scatebris iram execrantur avernis.
Detegit & punit maculas Rhadamanthus aper-
tas.

Si

Si tibi facta licent, & nobis dicta licebunt.
AUT FAC quod vis audire, aut quod fe-
 ceris audi.

Garrat an felix Aretalogus, omnia doctus
 175 Permutare apinis longum vulgata per ævum?
 Si Chione tussit, Lalage si pulcra pèpedit,
 Conventus dicat cælestes (absque flagello)
 Mævius, & Codrus, Bavii tot, tot Cluyieni?
 Agglomera parilem, Senior quoque Cercopi-
 thece,

180 Ut risu quatiar; nec Gorgona pone, vel harpen,
 Vel quæcumque procax ope cornicaris amici.
 Putidus hic surdum Dominum modulamine
 raucò

Præfert Numinibus. Pol! Qua mercede mi-
 sellus?

Ne sitias fontes Permessidos. Arce dolosa
 185 Fert sitis ista famem. **DA CARMEN** carmine
 dignis.

Pessima num bipedum farrago, fortè place-
 bunt

Affentatores? Hi Regem, Semideúmve,
 Semiferum faciunt. Foedat gens perfida factis
 Citra homines, quem voce Deos evexerat
 ultra.

190 Sumite vos Rutuli, Thracesque, & Sarma-
 ta, vosque

Odrysi, Cilices, Numidæ, Græci, atque
 Britanni,

Sumite divitias quantum sitis optet avara;
 Dummodo Psapphonem vestro cantetis in
 axe.

EST PSAPPHON DEUS INGENS. Hæc reso-
nare jubemus

195 Cùm Psapphonis aves sylvas repetatis opimæ .
Nostrorum Dux quisque fame pereatque , si-
tique ;

Æolus hunc premat , & premat undis Enno-
figæus .

Enatat Actoas foedare cadavere nudo
Eoasve plagas : Noster fuit : hoc luat esse .

200 Esuriant omnes . Tristis contingat egestas
Augusti famulis . Hoc nautis , atque colono ,
Pinguescant Psapphonis aves . **IGNOBILIS**
illa est

Gloria quæ nummis emitur . Sordescit & ipsi
Vendere qui callet . Quid gaudes ? Intima
novit .

205 Concessura solum , quod magna Palatia pres-
sent ,

Pars cecidit Romæ . Nero jusserat ædificator .
Plaudebant Proceres . At vox erat Urbis
amara .

Illacrymat mutila , & servit ; dum saxa ,
Tribusque ,

Dilaniat flagrans non exarmata potestas .
210 Decrescente Urbe , immensum tecta aurea
crescunt .

Marmoreis pulcher Vertumnus forsitan hortis
Invidet . Æquoreus spumantia cærulea Rector
Mutare exoptat stagnis . Hoc Tethyos almæ ,
Nereidumque chorus . Nova velles æquora ,
Triton ,

215 Squamosique greges cauda secuisse bifurca .
Nam-

Namque mare undosum stagna expatiata Ne-
ronis :

Satque Tridentiferi turbam explicitura natan-
tem .

Tot stagnis , totidem faciendis undique rivis
Fluxit aquæ multum ; plus sanguinis. Obruit
adstans

220 Et pecus , & gentes . **VARIAE** nimiaque
phrenesi

Cæsaris , Imperium & Romanos immolat ipse .
Venalis Prætor venalia jura Senatus ;

Namque (nefas !) **AVIDI** jam munus Judi-
cis , atque

Mercatoris , idem est . De theca Cæsaris
emtam

225 Justitiam populis vendit cum foenore Judex ,
Inde prius numerata pecunia conduplicatur .

IN QUIBUS es terris , justis conatibus unus
Qui metui metuas , & ames (Regnator)

amari ?
Oderit , & trepidet populus ; repleatque Re-
gentum

230 Thesauros gazis . Spolietur rure , domoque ,
Et victu , & patria , natisque , & conjuge ,
& ipso .

Imperium vasti sceptræ & sublimia Mundi
Saturno erepta , impatiens ut Juppiter illi ;
Eripuit fortuna Jovi . Rapto imperat Orbe ,

235 Fungitur & Casus legis vice . Talia Romæ
Clamabat dolor , & furiata licentia fandi .
Illud non patimur . Fateor ; linguasque to-
gatas

Trans-

Transvolo . Sed frunt ignaro principe multa
 Displicitura quidem , si nosset . Barbara certè ,
 240 Dignaue luctifico planctu , scenâque cruenti
 Sarmatis , infausta & moesti feritate cothurni .
 Sponte sua faciles olim coluisse feruntur
 Orphea saxorum nimbi , retinente canore
 Threicio . Motos stupuit Rhodopeia tellus
 245 Et peregrinantes lapides in nubibus . Est nunc
 Segnities illis , & pigra libido jacendi .
 Ah ! revolent , jugulare istos , istisquefa-
 ventes .

Ecce libidinibus laudum tibi verminat
 auris .

Affentatores accurrunt scalpere . Frustra .
 250 Nil horum . Venit derisor , venit Anubis
 Latrator , pacemque negat , mordetque te-
 netque .

Quisquis ades bonus , adsis ; quisquis es in-
 vidus , atque
 Ignarus , procul hinc ; & te malè Numina
perdant ,

NOTÆ

Ad Satyram Tertiam.

Vers. 2. **M**ISTA MARITALI, & c. Forsitan loquitur de illa Metropoli unde originem habuit inhonesta licentia quæ vulgo dicitur *Cbichisbèo*.

4 **SUM PROCER**, & c. Inducit illorum Magnatem quemvis stomachosum, qui Poëtam, ut delirum, & amentem abercendum existimet. Cujus occasione in Proceres invehitur, quorum mores, & præcipua exercitia commemorat.

5 **ANTICYRA**. Insula ad sinum Maleacum; & Oetam montem adjacens, ubi plurimum, & optimum Helleborum crescit; ad insaniam purgandam herba præstantissima. Hinc quoties insanum hominem significare volebant Veteres, Anticyram mittebant. Sic Hor. lib. 2. Serm. Sat. 3. *Naviget Anticyram*. vide Erasmi Chiliad. 1. Cent. 8. Adag. 52.

6 **SARMENTUS**. Nobilis scurra tempore Cæsaris Augusti. Hujus scurræ cum Messio quodam contentionem per jucundam describit Horatius lib. 1. Serm. Sat. 1.

K

7 **GAL**

7 GALBA. Apicius Galba scurra etiam nobilis sub Tiberio, quem Imperatorem vocat *senem Capreorum* propterea quod in ea insula frequentius habitaret. De hoc Caballo meminit Martial. lib. 1. epig. 42,

*Qui Galbam salibus tuis, & ipsum
Posses vincere Sextium Caballum.*

8 PANNICULUSVE. Fuit hic Latino minister ad risum excitandum. Latinus verò mimus fuit, cujus jocis, & uxoris Thymeles plurimum delectatus est Domitianus.

9 TOLLE TUOS LUXUS, Poëta nihil morans Procerum sumtus sepervacuos, & fumosas veterum imagines, quærit in eis virtutem, qua præcipuè decet, non sanguine niti.

10 QUI GENUS? Synecdoche Grammatica: ubi desideratur *juxta*, vel *circa*; ut sit sensus: *qui sitis circa genus*. Sic Vig. 8. Æneid. v. 114. *Qui genus? Unde domo?* QUÆRERE, &c. versus est spondaicus.

12 TIRESIAS. Vates Thebanus, qui cùm aliquando vidisset dracones duos coëuntes, observata ex iis foemina, illam occidit: quo facto in foeminam ipse mutatus est. Deinde cùm post septem annos alios duos idemdem observasset, marem interfecit, & in pristinam viri formam rediit. In contentione quadam inter Jovem, & Junonem assumtus iudex, pro Jove sententiam ferens, à Junone excoecatus dicitur. Jupiter in solatium amissi visus divinationis peritiam illi dedit.

13 DRANCES. Unus ex Latini Regis proceribus, facundus quidem, sed imbellis, Turno Rotu-

lorum regi infensissimus. Virg. II ÆN. CATILINA. Civis Romanus, conjuratione contra patriam inita, notissimus. Vide Ciceronis Orationes in Catilinam 19. 20. 21. 22.

14 SILENUS. Bacchi nutritius & pædagogus: Satyrus quidem sed senex Satyrus: quos ideo Silenos vocabant, cum reliquos pueros dicat Virgilius Egl. 6. *Silenum pueri somno videre jacentem,* & Ovid. 1. Fastor, qui asino infidentem inducit. *Venerat & senior pando Silenus affello.*

. . . . In venerem Satyrorum prona juvenus.

Sileni dicti sunt à SILLAINÉIN, quod est *convitiatoria scommata jacere cum molesto quodam lusu.* IRUS. Mendicus apud Ithacenses, corpore & specie prægrandi ut est Odyssææ 18. Assecla procorum Penèlopes. Hunc Ulysses domum reversus, pugno interfecit. Vero nomine Arnæus dicebatur; sed Irus cognominatus est, eò quod, quemadmodum Iris deorum, & præcipuè Junonis nuntia, ita hic procorum nuntius esset.

21 SE ERUMPIT IN EXTIS. Ita Lucretius lib. 4.

. . . . Se erumpit venis collecta cupido.

Lucretium Virgilius quoque sequutus est lib. 4. Georg.

Et caput unde altus primùm se erumpit Enipeus.

45 AMBUBAJARUM, & c. Quidam putant, mulieres vagas, & infames sic fuisse nominatas, genus hominum vile, ac famosum, alienæ libidinis administrum. Turnebus Adversariorum lib. II. cap. 23. Ambubajas dictas has mulieres credit, quod circum Bajas (quorum lavacra calida delicatis hominibus studio, & voluptati erant) ver-
sa-

farentur : ab *ambu* pro *an* , quod est *circum* , & *bajas* : quemadmodum *ambarvalis* , *ámbedo*. Addit. Videtur etiam , ut ab *ampho* , *ambo* , sic ab *AMPHIambu* deduci posse. ET BALATRONUM. Scurrarum , & parasitorum : à *baratrho* dicti creduntur , una literula immutata , quod sint gurgites , & helluones bonorum , suo tantum abdomini , non gloriæ nati : vel à Servilio Balathrone , uno ex illis in primis famoso , de quo sæpe Horatius , qui Ambubajarum meminit 1. *Serm. Sat. 2.*

52 AT FACINUS SUMMUM , & c. Inter pauca , quæ apud Hispanos invenit Auctor noster reprehensione digna , damnat taurorum ludum , quem *Argensola* vocat *Speſtaculum inhumanum*.

54 TOTUM HAC STULTITIA , & c. Totum vulgus , turba popularis fcilicet , laborat hoc morbo , hac in re non æquum.

55 ANIMÆ QUOQUE CANDIDIORES. Subfannatio hyperbolica.

57 AUSCULTO , & c. Per *Proſopopœiam* inducit taurum , in arena occifores , & ſpectatores alloquentem.

58 O GENUS INFANDUM , & c. Verba ſunt tauri uſque ad verſum 89.

60 QUID male de vobis merui ? & c. Cauſam ſuam agit taurus : quam à communi utilitate gemino commendat argumento. Plurimos habet patronos , & *Ovidium* ſæpiſſimè.

62 NUNC *veſtri miſeret* , & c. Secundum argumentum , quo propter præcipuam uniuſcujuſque utilitatem conatur abſturrere homines ab hujusmodi *Speſtaculis*. Urget , cùm præter propoſitam

uti-

utilitatem , objicit nominis , & pudoris , ubi est domesticae rei angustia , jacturam.

70 TURBAE STOLATAE. Matronas intelligas. Stola enim matronale operimentum erat , quod , cooperto capite , & scapula , à dextro latere in laevum humerum mittebatur. *Isidor.* Nostrates vocant *Rebociño*. Ex Tibullo tamen , & Ovidio apparet *stolam* , & *institam* pro eodem sumi , esseque vestem ad imos usque talos demissam. Sic Tibul. lib. 1. Eleg. 6.

Sit modo casta doce , quamvis non vitta ligatos

Impediat crines , nec stola longa pedes.

Ovid. 1. Artis Amatoriae.

Este procul vittae tenues insigne pudoris ,

Quaeque tegis medios instita longa pedes.

74 ARA VETUS , & c. Ovidius , Heroidum Epistola 20. vers. 181.

Non bove mactato Caestia Numina gaudent.

78 URSI AMPHITHEATRALS. Ursos dixit pro quacumque ferarum , quae in Romano Amphitheatro homines lacerabant. De Taurorum vero Spectaculis edendis , sic ex Festo Pompejo Paulus Diaconus : *Taurii appellabantur ludi in honorem Deorum inferorum facti. Instituti autem videntur hac de causa. Regnante Superbo Tarquinio , cum magna incidisset pestilentia in mulieres gravidas , quae fuerat facta ex carne diu vendita populo taurorum : ob hoc Diis inferis instituti Ludi , & Taurii vocati sunt.*

79 SED Major vindicta placet. Taurus , desperata vita , postquam gregalibus suis mandata dedit , omnia illis fausta precatus ; diras impreca-
tio-

tiones in genus hominum jactat, quibus orationem finivit, & vitam.

83 **HERCULEUM** *transite fretum, & c.* Angustias illas inter Abylam, & Calpen montes, quos Herculis columnas vocant. Nominis causam reddit Mela lib. 1. c. 4. his verbis. *Addit fama nomini fabulam, Herculem ipsum junctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium Oceanum, ad que nunc inundat, admissum.* **LIBYÆQUE** *benigna, & c.* Africae pascua, ubi armentarii benigniores, non sic in pecora saevientes. *Libyæ* dixit, ut sit pars pro toto, quod frequentissimum apud Poetas, per Synecdochen.

84 **FRATER OSYRIS.** *Fratrem* dixit *Osyrin*, *Deumque Bovem*, quod is apud Ægyptios, quorum rex fuerat, pro Deo est habitus, & sub vivi bovis imagine cultus. Causa, quia Osyris Ægyptiis beneficentissimus, tandem à Typhone fratre clam interfectus, diu quæsitus, nec inventus: cum aliquando bos quidam eximia specie sese eis obtulisset, Osyris creditus est, adoratusque Deus, quem *Apim* vocaverunt, quod eorum lingua bovem sonat. Vide plura apud Mythologicos verb. *Apis, Osyris, Serapis, Isis.* Osyrin colebant Ægyptii Sacerdotes anserem mactato, & popano. Juven. Sat. 6.

. *meditataque munera præstant
Ut veniam culpe non abruat, anserem magno
Scilicet, & tenui popano corruptus Osyris.*

Est autem *popanum* tenuis placenta, lata, & rotunda.

90 **VIRTUTEM**, Perstat in invectiva Magna-
tum

tum illorum , quorum una cura , & sollicitudo sunt pecuniæ , sumtuosæ vestes , aulaea , cultus abacus , omni pretiosa supellectili exornatus ; maxima verò cura rota , hoc est , quadrigarum apparatus : quis pedisequos plureis pascat , unde generosiores petantur mulæ ; ut ipsos quasi ad Rhedam natos existimare possis. His incassum suadebis artes ingenuas colere , nominibus majorum , & stemmatibus aliquid addere , aliqua pia loca erigere , vel instaurare , pro patria quaslibet impensas facere. Omnia hæc istis nugæ.

96 NON POPULUS , & c. Opponit veterum Hispanorum mores , quos petas ab Horatio 3. Carm. Od. 2.

103 CECROPIDUM. Dicti Cecropidæ Athenienses à Cecrope , primo Athenarum Rege. Fuit & alius Cecrops Rex ejusdem urbis , Erichthei filius , Pandionis secundi pater. Sumuntur *Cecropidæ* pro nobilibus. Probat jactabundus ille apud Juvenalem Sat. 8.

Ast ego Cecropides.

Hinc proverbium *Cecrope generosior* pro nobilitatis commendatione.

104 VIVIDA FECIT , & c. Deucalion cum uxore Pyrrha , post diluvium , quod eorum tempore evenit , superstites relictæ , cum in Parnassum montem rate vecti fuissent , consulto de hominum reparatione Themidis oraculo , jussi sunt post tergum lapides projicere. Quo factum est , ut lapides à Deucalione jactati in homines , à Pyrrha , in foeminas formarentur. Vide Ovid. 1. *Metamorphos.*

105 FIG-

105 FIGMENTAQUE PRIMA PROMETHEUS. Prometheus Iapeti ex Asia nympha filius, primum hominem è luto effinxisse traditur, & igne quem è cœlo surripuerat, animasse. Ovid. ibid. Dicitur à PROMETHEUMAI *provideo, prospicio*: unde PROMETHEIA, *providentia, consilium*. Prometheus trisyllabum est; ultima enim syllaba in diphthongum coalescit. Sic in *Orpheus, Pentheus* & aliis similibus Græcis.

107 IPSE LACERTOSUS, & c. Commendat antiquiorum robustiorem, & generosiorum sobolem. HYPNOS Græcè, Latinè *Somnus*.

108 SED POSTQUAM, &c. Procacitatem foeminarum insequitur, quæ nihil pudorem morantes, libidini petulantius indulgere. APPULA procacior foemina. MADIDOS, lascivos. Vide Juvenalem.

109 PSALTRIA. Cantui dedita, nec choreis parcens, reddit partus parenti similes, flavam videlicet prolem, de advenæ colore.

110 SICAMBRUM. Sicambri Germaniæ populi, flavos natura habentes capillos, quos artificio quodam intorquebant.

112 HIANTES, Notatur libidinis impotentia.

114 HI STUDII FRUCTUS, &c. De choreis videtur accipiendus: quas carpit; illas præcipuè, quibus exteri exercentur & mores corrumpuntur. Quæ interim, & quæ deinceps evenire soleant enumerat. Vide Hor. 3. Carm. Od. 6.

116 TRABEATO SABINO. Id est, viro Consulari. Trabea vestis erat, quæ primum Reges tantum, Haruspices, & Romani Senatores utebantur,

tur. Post exactos verò Reges, etiam Consulestrabearum usum usurparunt.

121 SAUROMATÆ. Populi septentrionales, qui & Sarmatæ dicuntur, quorum alii Asiatici sunt, alii Europæi Tanai fluvio discreti.

141 HANNIBAL. Inter Herôes famâ notissimos meminit noster Hannibalis, quia nostras fuit ex matre Hispana genitus.

142 TREBIA. Galliæ Cissalpinæ fluvius, non procul à Placentia ex Apennino defluens, juxta quem Hannibal Lucium Sempronium ingenti clade profligavit. *Livius* lib. 1. Decadis 3. *Lucanus* lib. 2. Pharf.

..... *Quid non in Punica nati*

Tempora Cannarum fuimus, Trebiæque juventus.

Non longè ab hoc fluvio commissum est primum ab Hannibale cum Romanis prælium: ubi Scipionis filius, tunc juvenis, ut qui tunc pubesceret (qui postea Hannibale, & Pœnis superatis, Africanus appellatus est) patrem ab imminente periculo liberavit, cum in hostes incurrisset. *Livius* *ibid.* THRASYMENE. Thrasymenus, Lacus in agro Perusino, Hannibalis victoria, & Flamminii Consulis clade nobilitatus. De his *Ovidius* 6. Fastor.

Sunt tibi Flamminius, Thrasymenaque litora testes.

Dictus à Thrasumeno puero, quem ad hunc lacum Aegyla nympa dicitur rapuisse.

143 CANNARUM. Cannæ vicus Apuliæ non procul ab Aufido fluvio, prope quem Hannibal Paulum Aemylum, & Terentium Varronem Consules maxima clade superavit, cæsis multis Ro-

L

ma

manorum millibus : quorum ea strages fuit , ut Hannibal tres annulorum modios in signum victoriae Carthaginem transmiserit. *Livius* lib. 3. Decadis 3. Vide *Lucanum* lib. 7.

144 AUFIDUS. Apuliae fluvius , in Hirpinorum montibus nascens , qui Venusium alluit , Horatii patriam : de quo ipse lib. 4 Carm. Od. 9. *Longè sonantem natus ad Aufidum*. Inde in Adriaticum mare sese exonerat. Huic flumini Cannæ proximæ. *Liv. ibid.*

155 PILA , & c. Pilum erat telum missile , proprium Romanorum. Hic sumitur pro quolibet telo. *Lucanus* lib. 1. de Bello civili.

. pares Aquilas , & pila minantia pilis.

SEPTEMPLICE TAURO. Alludit ad Clypeum Ajacis Telamonii , opertum septem bovinis pellibus , ut videre est apud *Homerum*.

259 QUALITER ÆNEÆ , & c. Depingit *Virgilius* Æneæ gladium conspicuum pretiosa , & fulva iaspide *Æn.* lib. 4.

161 MORBIFUGUM BACCAR. Est Bacchar , seu Bacchar , herba celebris apud Poetas. Radicem habet odoriferam. Ab aliquibus putatur nardus rustica. Noster hanc vocem pro Hispana usurpavit in suo Poëmate de Rege ALPHONSO , lib. 10.

Por Poëta à la sien la hiedra i Bacchar ,

I à la frente por Nuncio dà la Oliva.

Despauterius foemenini generis facit , male penso *Plinii* loco , lib. 21. cap. 6. Sed eorum quoque error corrigendus est , qui bacchar rusticum nardum appellavere. Idem in eod. lib. cap. 19. Bacchar

in

in medicina usu aliqui ex nostris Propensam vocant. Utrobique Baccharem, dixisset si esset muliebre. Doctissimi semper hoc bacchar dixerunt. Quam sententiam plurimis antiquorum exemplis roborat Vossius. Bacchar credebatur præsens fomentum ad depellendam fascinationem. Virgilius Ecgl. 7. v. 28.

. . . . Bacchare frontem

Cingite, ne vati noceat mala lingua futuro.

165 STYGIS. Styx fons est ad Nonacrin Arcadiæ locum, omnibus exitiosus; utpote adeo frigidus, ut ejus potus statim enecet, ferrumque, & æs erodat, solaque mulæ ungula contineri possit, cætera vasa frigoris vehementia statim dirumpens. Poëtæ verò fabulantur Stygem paludem esse apud inferos, occasione capta ex aquarum intensissima natura, ubi, æternis umbris devoti torqueantur.

182 PUTIDUS HIC, &c. Adulatorem quendam intelligit: quem acriter pungit, quod iniquissimo Domino fuerit immodicè assentatus, & quidem sine retributione.

190 SUMITE VOS RUTULI, &c. Suggillat, sacrilegam, & audacissimam Psaphonis ambitionem (& in illo ipsius sequaces) qui rarissimis fraudibus, ut Deus haberetur obtinuit. RUTULI antiquissimi Italiæ populi (ut jam diximus) qui Latium tenuerunt. Hi sub Turno prælia adversus Trojanos gessere, ut videre est apud Virg. 6. Æn. THRACESQUE. Homines ex Thracia Europæ provincia, olim celeberrima, quæ nunc Romania à nova Roma, scilicet Constantinopoli, dicitur. Dicta autem est Thracia à Thrace Martis filio.

SAR-

SARMATA. Homo ex Sarmatia, sive Asiatica, sive Europæa: nam duplex est. Consule Cosmographos.

191 ODRYSII, & c. Populi Thraciæ. CILICES. Ex Cilicia minoris Asiæ regione, à Cilice Agénoris filio, Cadmi fratre, qui eam incoluit, sic dicta. Illam duplicem facit Strabo, *campestem* scilicet, & *asperam*. NUMIDÆ. Populi Numidiam Africæ regionem incolentes: iidem Nomades dicuntur, de quibus superius diximus.

GRÆCI, Græcia Europæ regio, olim omni genere disciplinarum excultissima. Dicta est *Græcia* à Græco primo ejus provinciæ Rege. Est & Græcia altera cognomento *Magna* in extrema Italiæ ora à Salentinis, Brutiis, Calabrisque quondam habitata; modo verò *Calabria* nomine indigitatur. Vide Cosmographos. BRITANNI. Britannia insula in Oceano septentrionali, omnium, quæ Europæ adjacent maxima: dicta à Britone rege, cum prius *Albion* diceretur ab albis montibus, qui ad eam navigantibus primò apparent. Alii à *Brit* derivant, quod olim *rem depictam significaret*: eo quod ejus incolæ ora colore aliquo notare soleant: unde Martialis lib. 14. Epigr. 104.

Barbara de pictis veni Bascauda Britannis.

193 DUMMODO PSAPHONEM, & c. Fuit Psaphon vir quidam in Libya, qui divinitatis opinionem affectans, quamplurimas aves cepit vocales, quas docuit hæc verba sonare: MEGAS THEOS PSAPHON: id est, *Magnus Deus Psaphon*: atque ita edoctas emisit; quæ idipsum, quod didicerant canebant. Inde Lybes hujusmodi commenti ignari, Psaphoni rem divinam facere inf-

ti-

tituerunt in deorum numerum relato.

197 **ÆOLUS**, ventorum Deus. **ENNOSIGÆUS**, Neptunus. Dicitur *Enosigæus* ab *ENOO concutio*, & *GAIA*, terra, quod terram undis concutiat. Poëtæ n̄ geminant metri causa. Juven. Sat. 6.

Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum.

198 **ARCTOAS PLAGAS**. Boreales, seu septentrionis.

199 **EOASVE**. Orientales. *Eos*, Aurora, inde *Eóus*.

205 **CONCESSURA LOCUM**, & c. Nero, ut palatia sua spatiosius ædificarentur, horrea quædam propinqua, quæ faxeo muro constructa erant, bellicis machinis demolitus est. Martialis de his Palatiis Epig. 2. *Unaque jam totâ stabat in Urbe domus.*

121 **VERTUMNUS**. Hortorum deus creditus, à *vertendo* dicitur, eo, quod ei in varias figuras se se vertendi facultas fuerit. Ovid. 14. *Metamorphos.*

214 **NEREIDUMQUE CHORUS**, & c. Nereides, Maris nymphæ; Nerei, & Doridis filiæ; **TRITON**. Neptuni tubicen.

250 **ANUBIS**, & c. Ægyptiî non solum ex omni bestiarum genere Numina faciebant (Cicero 3. *de Nat. Deor.*) sed etiam hominibus, quos deos consecrabant, bestiarum tribuebant vultus. Fuit Anubis satelles Osyridis, & Isidis: Hunc inter Deos relato humano corpore, & canino capite finxerunt, adumbrantes, Regem fidâ custodia servasse: venatorem fuisse; & Isidi gratum in investigandis, velut nare sagaci Osyridis membris à Typhone fratre laniatis. Illi se comparat vates ob latratus in vitia, eâdem de causa, qua Cynici Philosophi caninum nomen usurparunt. **CYN** Græcis, *Canis* Latinis.

QUAR-

QUARTÆ SATYRÆ ARGUMENTUM.

DERIDET POËTA PHILOSOPHUM

Pyrrhonem , qui rerum existentiam dubitabat .
 Afferit tamen Botellus , illarum apparentias fal-
 laces esse . Quod roborat Solis , Siderum , Ele-
 mentorum , & Hominum exemplis . Hispan-
 niam laudat , Virtutibus felicem . Admonet
 eandem , ne obliviscatur prælii exitialis , quo
 RODERICUS , ultimus Gothorum Rex , ob
 corruptos mores , ab regnis depulsus fuit . Senem
 denique se Vates fatetur . Mandat Musis , ut
 funus ipsius , floribus , & aromatibus nobili-
 tent . Aditque parvam insulam propter Salman-
 ticensem pontem ab Hercule extructum ; &
 ramis Insulam obumbrantibus suspen-
 dit lyram , non amplius (ut ait)
 tractandam .

97

SATYRA QUARTA.

PYrrhonem totum Scriptor quicumque relegat
Non sapiet mecum ; nec dignum laude pu-
tabo .

Sit licet hic Criticus Venusinus , Horatius in-
quam ,

In lyricis Princeps , emuncta nare timendus ,
5 Et qui se in Cycnum transformat . Cætera
verax .

Integer est Pyrrho stultus ; prudensque pro-
busque

Dimidius , lympham siquis miscebit aceto .

Sunt res . At rerum visos contemnite vultus ;

De tactis nec habenda fides . Sententia nostra

10 Hinc pendet , firmans : NIHIL esse quod
esse videtur .

Splendidius quid Sole micat ? Quæ gaudia
pulchro

Gentibus & terris non effunduntur ab illo ?

Flamma Opifex Orbi reparatum reddidit Or-
bem

Quem Chaos obruerat nocturnus . Poenè
creatur ,

15 Nam Mundus cum luce redit . Natura canoris

Imperat exultans avibus modulamina , rivis

Candorem , pompamque rosis , cultumque
viretis .

Utque nurum famulæ (sponso adventante)
sororque

Vestibus , & formam gemmis argentibus or-
nant ,

20 Sic

20 Sic Natura novos cultus meditata, novosque
Induta ornatus, nitido se tradit amanti.

Illum non falsum dicit Maro. Credite,
Vates.

Sed Solem falsum dicam, falsumque Maro-
nem.

Nam si oculus vitreas assumat, pervagus alas,
25 Summa petens, nebulas turpes, macu-
lasque nigrantes

In Sole aspiciet, referentes forsan Avernum.

Sic reliqui flagrant, quos puros credimus
ignes.

Foemineum retinet Cytherea in sidere mo-
rem;

Et constans sibi, non minus est mutabile si-
dus,

30 Quam moecha. Inversis faciem sine fronte
figuris

Innovat, ultra etiam species formasque Dia-
nae.

Credis Apollineo Saturnum lumine clarum,
Tractus at immensus Caeli vetat. Ipsaque
Solis

Fax longinqua perit, nec ad Orbem perve-
nit illum.

35 Præbent fulgorem nitidissima sidera circum
Parvi quinque globi comitantes. Numen
acerbum

Infestumque Seni, si nunc mucrone recidat
Hos globulos, velati quondam globulos ge-
nitaes,

Effætus careat Saturnus luce, dieque,

40 Ut

40 Ut caruit natis post ferrum. Sidera fluctu
Quæ benè Sidonias proras, Grajalque gu-
bernant

Arctoo imperium partita in cardine, dices
Immota, & gelido frigentia turpiter axe.

Deliras. Frigetque tibi mens inscia tantum.

45 Ursæ namque duæ, quatuor superare volatu
Solis equos norunt. Circumvaga lumina plures
Lustrant extrema latitantes margine Mundos.
Ad latus est Orbis locus illis. Inde vetamur
Obliquos referare sinus; aciemque fefellit
50 Semita, & illudens minimos arctatur in orbes.
Cætera mille modis visus fallentia nostros
Inveniet, meliora dedit cui pectora Titan;
Et cui plus radii posuit sub corde Prome-
theus.

Cur extrema sequor, fines fugientia Terræ?

55 Proxima nos quatuor fallunt Elementa, nec
illa

Noscimus. Immo rudes longè distantia regna,
Et diversa nimis, quatuor velut illa vetusta
Persidis, Assyriæ, Macedum, Romæque pu-
tamus.

Discordes Reges credes, inimicaque sævos
60 Exercere odia, & propria statione manere;
Falleris. Ætherei devexa altissima Mundi,
Assumta levitate, Fretum, Tellusque pererrant;
In Barathrumque graves incumbunt Ignis &
Aër.

Concordes, cunctique fovent, cunctique fo-
ventur.

65 Unda Ignem juyat, Aër Terram, pulcher Amoris
M Ar.

Ardor amans omnes Ignis face reddit amantes.
 Inter se placidi connubia mutua jungunt.
 Hinc animæ innumeræ, & fervet repetita pro-
 pago.

Hæcque vices Ignis peraget, Tellusque, Fre-
 tumque,

70 Atque Aër, donec Mundo cessante perusto,
 Unda, Aër, Tellus, Ignisque, sit ultimus Ig-
 nis.

Nil equidem motu vacuum, tardumve, pi-
 grumve,

Mens finit, exagitans operoso Numine molem
 Vivacesque artus; nam prodigialiter ILLUD

75 VITALE IMMENSUM vitali infunditur Orbi.
 Quid de feminibus garris, Plato? Quidve
 jocaris

Pythagora? Et reliqui veteris sapientia Mundi?
 Nil mihi vobiscum. Rimari plurima nolo;
 Sed piger in Satyram, nugæque, jocosque
 relabor.

80 Laternam Cynici sidus puto. Plus nitet illa
 A domino, prisca quam tempestate micabat
 Frugibus Argivæ liquidis perfusa Minervæ.

Dolia nil curans qui risu & dente canino
 Defricuit toties Cives, Regesque, Ducesque;

85 Inter mille Viros, vasra præeunte lucerna,
 Unum Hominem quærit. Mediis quærebat
 Athenis.

Quid si quæsisset Homines ubi dicere nolo?
 Humana occurret specie fex vera ferarum.

Non elephas pius, aut proles generosa leones;
 90 Sed tigres, ursusque rapax, vulpesque ma-
 lignæ,

Spur-

Spurcus aper, lupus, & venient grex major
Onagri.

Visos Pyrrho Homines Homines neget,
ò sceleratus

Inspidus Pyrrho! Similis sed luce jocosa
Exit Alexandri derisor, & incola testæ.

95 Ille etiam docuit NIHIL esse quod esse vide-
tur.

Hic tamen incomtus, defigens lumine terram,
Submersusque genas setoso gurgite barbæ
Vix oculis parcente pilo, non umbra dolosa,
Stoicus at verus Curios, superatque Catones.

100 Uxorem remove, loculis cave; nempe quod
odit

Castus, & ingenuo cui fervet sanguine vultus
Huic placitum, si testis abest. Vitabo. Sed
ille

Attaliciis textis, ostro conspectus & auro,
Ostentator opum, fueritne quod esse videtur?

105 Exiguo censu; fastu majore laborat.
Fumosam lauti famam petit. Utque profundat
Prodigus, ipse fame se se consumit avarus.
Debita nam stomacho saturam demittit in
arcam,

Congesto pompam vestesque emturus acervo.
110 Edere magna parans, & non edit, & simul
edit.

Sunt quasi fama fames, & fumus. Nomine
grata est

Pro fumo, fama que, fames; & habere pu-
tatur

Iam famis ipse famem. Sed dum fumosus anhelat,
Fu-

Fumus abest laribus gelidis, algetque culina.

115 Jam plaudendus adest. Illi sua dona remisit

India, sepositi Seres fucata venusto

Contexere habiles reparati viscera vermis.

Non ego, quando illi fuerat pro ventre
crumena,

120 Lautum agere hunc dicam. Quid dices er-
go? Cacare.

120 Exonerat loculos ut ventrem. Tot cruciatus
Invida Tisiphone nescit. NIL DURIOUS est,
quam

Magnatis fastus cum paupertate. Tumescit

Certatura bovi rana; & pellem æmula tendens

Rumpitur. Est horum numerus, quot Nilus
aristas

125 Dat Phariæ segeti, vel quot revirescere fron-
des

Vere solent; pisces errant quot gurgite;
quotque

Ab Jano ad Jani repetitas usque Kalendas

Delusi & grati auscultant mendacia Reges.

Talibus ò numquam foedata Hispania larvis

130 Dum tua te Virtus, moresque tuentur avorum!

Ignibus ambustos olim audio Pyrenæos

De Cælo tactos. Rupes liquefacta metallis,

Inque maris faciem, gazis opibusque rigabat

Convalles pretiosa suas. Si flamma resignet

135 Nunc etiam reliquos montes, hoc more nite-
bunt

Conversi in fluctus scopuli: Nam gentis amator

Dilectam Hesperiam constans opulentat Olym-

pus.

Est

- Est frugum, pecudumque ferax; pietate, ma-
 nuque,
 Heroum Mater; studiis cultissima Phæbi.
- 140 Non aliter sordent aquilæ terrena, superque
 Nubes atque Notos, Cælum petit; æthere
 puro
 Insurgens glomerat gyros, spiramque retor-
 quer,
 Inque rotas excelsa vagas inflectitur ales
 Quæsitos imitata polos. Sed sidera quamquam
- 145 Et Superos sequeris, Princeps Hispania, tandem
 Libera nunc Vati concedas verba rogamus,
 Qualia nempe suis permisit Roma triumphis:
 Excidat (heu!) numquam memori de pectore
 strages
 Quam Tartesiacis olim dedit Afer in arvis:
- 150 REX MOLLIS mollem populum facit. Ulti-
 mus ille
 Regnator valida frustra de gente Gothorum
 Talis erat, talesque suos effecit Iberos.
 Induperatorem Libycum non regna minora
 Mulcebant, nullas quam passa potentia metas.
- 155 Ambitione furens, retinacula summa nigranti
 Creditur Europæ meditatus flectere dextra.
 Humano Generi (dixit) fuit anchora quondam
 Tybridis Imperium. Socios, Civesque merentes
 Donabat sceptris; domuit sub vincla Tyrannos,
 160 Legibus & Reges ipsos servire coegit.
 IN PARVIS regnis parva omnia. Maximus
 esto,
 Numquam magnus eris. CANTU, plumif-
 que decora

In-

- Infelix misero quæ nata est rure volucris!
Iura dabit mecum majoribus Africa regnis:
165 Imperii nostri fiet provincia Mundus.
Hæc memorans, capuloque manum Mavor-
tius implet,
Belligerasque jubet latè prodire phalanges.
Jam mare velivolis oneratur pontibus, & jam
Fatales aditus nostram tenet advena Calpen.
170 Debuerant portenta Deum prædicere diros
Hispanis casus, damnumque aperire futurum.
Cur gemini Soles? & deducencia Matrem
Pondere semifero, cur defunt monstra? ru-
bentes
Aut putei? lapidumve imbres? Ubi voce fera-
rum,
175 Et pede turbatæ Urbes? Sed quæ nuntia cladi
Omina sufficerent? Ulularunt urbibus ipsæ
Arrepta feritate Urbes, rabidaque cohortes.
Largius haud unquam patuit quot sæva pe-
ricula,
Quotque feræ est Homini certans Homo, Sa-
xeus imber,
180 Armorum torrens; puteique fuere rubentes
Ipforum immenso fluitantia regna cruore.
Multiplices Soles, poteris qui cuncta coque-
bant
Regnantes dixisse novos. Si monstra requiris,
Portentum monstrumque suæ fuit ipse ruinæ
185 Sanguineus, discors, inversus, & horridus
Orbis.
Rex victus, vastaque fugax à strage suorum,
Perdidit Imperium, gentesque, & perdidit aras.

TAN

TANTUM errant quoties errant Reges! nece
vili

Perfolvunt pœnas, nec posteritate quiescunt:

190 REGNORUM fortuna cadit cum moribus,
atque

Mutata Imperium mutatum fata sequuntur:

Hosti quem timuit populus se tradit inermis;

Invisos mores probat usus, membraque vestem,

Lingua sonos, cervixque jugum. Quo gloria
prima?

195 Quo vultus abiere Dei? Cum moribus absunt:

Ecce revertentes iteras, gens mira, triumphos;

Quos Virtus revocata dedit, revocatque ma-
nendo.

Hæc super incultis animis dictare juvabat,

Dum me detinuit plaudens Salmantica Musis.

200 Prosequerer forsan. Dextro sed Apolline
quamvis

Mens viget, Ingeniumque mihi, pectusque
canorum,

Depudet ulterius cantu resonare senili.

Viximus. In senium ventum est. PLACATUR
iniqua

Carminibus nec Parca bonis, nec surda Senectus:

205 Imminet, & propior falcem Libitina coruscat.

Immineat. Fatum, suprema & tempora vitæ

Nec voco, nec metuo. Sacra regione parantur

(Heroum sedes) convexa micantia nobis.

Ille ego qui fractus rupta compage jacebit,

210 Non ego, corpus erit. Corpus mihi displicet
ipfi.

Degravat, & terræ terrenum pondus inhærens
Pro-

Proditor est animi. Tabescat; qualia sæpe
 Extenuata fluunt per inanes nubila ventos.
 Spiritus ibit ovans; patriumque reversus in
 axem
 215 Sub pedibus cernet tenebris nigrescere Terram.
 Sic cum se stupuit geminatum Mundus; & acer
 Detectis remeare Ligur properabat ab Indis,
 Latitia cumulant redeuntem litora nostra.
 Sic rate cui meritò fecit Victoria nomen,
 220 Alter adit Nerei jam deficientia claustra
 Undivago vix nota Deo: Solemque sequutus
 Metiturque globum Terræ, finesque latentes.
 Obvia sed relegens ultro sua litora, terram
 Terram alacer clamat primus de puppe. Fideles
 225 Accurrunt comites: terram terram undique
 læti,
 Et patriam patriam resonant; hilarique tuæ
 multu
 Itur in amplexus; ululant sua gaudia voce
 Multiplici; saliunt; oriturque furoris imago.
 Plausibus, & veniunt obliviam grata laborum;
 230 Tunc vos, Pierides, finem cessantis alumni
 Ite coronatum violis; hilaresque volentem
 Accumulate rosis, Veneris de munere rubris;
 Aut illis vestri quas Pindi cespitem sacro
 Ventilat astriferis Zephyrus nitidissimus alis:
 235 Munus odoriferum quod nutrit gleba Sabæis,
 Quæ rigat Eous fragrantia germina Ganges,
 Virgulta & Casiæ redolentia, quantaque pro-
 fert
 Cyprus odora Dææ, quidquid splendorque va-
 porat

Phœæ

- Phœbeus, peragens reditura busta Velucris,
 240 Hoc manibus plenis ad funus spargite nostrum.
 Adjacet Herculeo ponti, nec distat ab Urbe,
 Insula parva quidem; sed formosissimus amnis
 Alligat invigilans amplexu; & more draconis
 Hesperidum, pulchram circumfluus orbibus
 ambit.
- 245 Vel diadema putes, fluvium quod fortè coronat
 Floribus, & viridi liquida inter cornua fronde.
 Ornat gramen humum; confinia grandis opacat
 Ignitos Cancris Soles quæ summovet ulmus,
 Dulce avibus columen. Plaudentes cantibus
 optant.
- 150 Rumpere candiduli nativa silentia pisces.
 Hac meliùs poterat requiescere Tityrus umbra
 Lentus, & has cuperent falices carpisse ca-
 pellæ.
- Nymphæ prata colunt, fluvii pulcherrima
 proles.
- Hic tumulum tenuisse velim. Fortasse cadaver
 255 Alite Mæandri mutetur, blandaque findi
 Proxima Cycneis albescant flumina monstris.
 Interea (nullo repetendam tempore) ramis
 Emeritam suspendo chelyn, studiumque re-
 pono.

NOTÆ

Ad Satyram Quartam.

Vers. 1. **P**YRRHONEM, & c. Pyrrho Elídenſis Philoſophus (à quo Pyrrhonii dicti ſunt, quos Græci SCEPTICOS, id eſt, *conſideratores* appellant) nihil omnino decernebat; ſed in quærendo ſemper, & conſiderando erat. Is, & ejus ſectatores APORETICI, id eſt, *ambigentes* dicebantur: quoniam nihil affirmarent, & de omnibus ambigerent. Irridet eum Seneca, dum ſui ipſius negat **exiſtentiam**

6 INTEGR EST PYRRHO, & c. Rejicit Poëta dimidium Pyrrhonem, hoc eſt, dimidiam ipſius doctrinam; & ait: huic aceto miſcendam eſſe aquam, ut minus acerbum reddatur.

8 SUNT RES, & c. Aperit Poëta ſententiam ſuam, edocens, non credendum eſſe omnino rerum apparentiis.

11 SPLENDIDIUS quid Sole micat? Solis exemplo firmat, nihil eſſe illud, quod videtur eſſe. Fulgentem, ait, cernimus; ſed in illo inveniuntur à recentioribus maculæ nigerrimæ ope tubi optici. Inventum hoc laudabile admodum: nam illo ju-
van-

vante, divinorum operum apparet magnitudo, mentesque nostræ in sapientissimi Authoris rapiuntur contemplationem. Eximius Galilæus Galilæi tubi optici adminiculo exactam Lunæ condidit mappam, ubi insulas, maria, & continentes orbis Lunaris explicuit. Hujus instrumenti auxilio diligentissimus quisque innumera in cælestibus observabit miracula. Pater Antonius Maria, natione Theuton, opticum tubum *proditorem Astrorum* appellebat ob innumerabilia non antè visa sidera per illum patefacta.

23 SED SOLEM *falsum dicam*, & c. Loquitur de maculis in Sole deprehensis. Doctissimi recentiores maculosum observarunt. Athanasius Kirkerqui vel unus eruditionem sapientissimæ Iesu Societatis ad sidera tollere potest, Iconem Solis obscurissimis nævis refertam exprimit: quæ si conferratur cum imagine ignis centralis, quam in suo Mundo subterraneo similiter pinxit; aut nullum, aut parvum discrimen inter Solis, & Baratri faciem apparebit. Ita etiam omnes observatores.

28 FÆMINEUM RETINET, & c. Comparat mutabile Veneris (utpote foeminæ) ingenium cum sidere ipsi dicato; quod in sex variatur aspectus.

32 CREDIS APOLLINEO, & c. Afferit Saturnum non illuminari à Sole; sed à quinque satellitibus, seu stellulis aprimè micantibus, quæ propter Saturnum parvos gyros peragunt. Hujus sententiæ fundamentum, quod cum quinque illi satellites superiores Saturno vagentur, inferior illius Planetæ facies obscura omnino apparet. Quod non accideret, si Saturnus à Sole illuminaretur.

40 SIDERA FLUCTU. Aferit etiam, duas Arctos, sive Urfas ad Polum veluti fixas majorem gyrum perficere, quam Solem ipsum: & falli qui eas immotas judicant. Circularis illarum motus non deprehenditur, quia ad latus Mundi pererrant: & in incomprehensibili distantia occultatur.

41 SIDONIAS PRORAS, GRAJASQUE, &c. Antiqui nautæ observabant has stellas. Sidonii unam, alteram Graji. Ovid. 4. Trist. Eleg. 3.

*Magna, minorque feræ; quarum regis altera Grajas;
Altera Sidonias: utraque sicca rates.*

Et 3. Fast.

47 LATITANTES MUNDOS. Mundos vocat sidera ob rotunditatem, terraqueo mundo similem. putat enim in mirabili, & incomprehensibilis stellarum multitudine esse alias compactiones globorum, veluti terræ, & Planetarum, quorum alii qui circa aliquem, veluti ipsorum gyrorum centrum, moveantur.

50 CÆTERA MILLE MODIS, &c. Ait nos mille modis in cælestibus cæcutire. Ex qua materia sint Astra nescimus. Doctiores ob alterationes, quæ in Astris observantur, credunt, omnia ex elementari materia facta esse; & à nostris differre accidentaliter tantum propter purissimam Univerfi altitudinem in qua collocata sunt. Illarum motum etiam ignoramus. Quod patet ex varietate systematum. Eorum magis nota sunt Ptolemæi sistema, & aliud à Copernico injustè renovatum, & sistema Ticonis Brahe, quod prudentiores & cum illis Author noster in suo de Rege Alphonso Poëmate sequuntur. Tico enim tollit difficultatem, contradictoriam quæ in Ptole-

mæo

mæo inveniebatur circa epicyclos, & aliâ. Plura de hoc dici possent; sed in brevitate qua in Notis tenemur, violentum & fastidiosum foret omnia percurrere.

54 CUR EXTREMA SEQUOR, &c. Ait etiam, Elementorum faciem, quamquam nobis proximam, nos fallere. Communiter asseritur, illa suas separatas sphaeras habere: & odia exercere, cum amica sint, & perpetuo officiosoque nexu se diligant in Orbis utilitatem.

68 HINC ANIMÆ INNUMERÆ, &c. Animæ id est vitæ: hoc enim vox *anima* communiter significat apud Latinos. Ita Poëta animas dixit innumeros viventes, qui ex naturæ, & Elementis indito vigore prodeunt, & generantur.

70 MUNDO CESSANTE. Rectè *cessante* dixit, non, *pereunte*; vel *moriente* (ut nonnulli putant.) Incongruum, & alienum divinæ bonitatis est, odio habere opera sua, ita ut illa ad nihilum redigat. Nihil creavit Deus, quod non conservaturus sit in æternum juxta illud Ps. 148. *Ipse dixit & facta sunt Statuit ea in æternum, & in seculum seculi.* Ignis ille novissimus, quo mundus noster ab humana contagione purgabitur, illum defæcabit, non tamen consumet: Nam Mundus existet, quamvis alia ratione, veluti unum ex astris, aut alia forma.

71 UNDA, *Aër, Tellus, &c.* Ignis hic ultimus notus fuit, & creditus etiam ab Ethnicis, qui plurima de Sacris libris usurpabant. Ovid. i. *Metam.* de Jove loquens:

*Esse quoque in fatis reminiscitur affore tempus,
Quo Mare, quo Tellus, corrèptaque Regia Cæli
Ardeat,*

Lu-

Lucanus lib. 7. Pharsaliæ v. 812.

*Hos, Cæsar, populos si nunc non uferit ignis;
Uret cum terris, uret cum gurgite Ponti.*

Communis Mundo superest rogas

74 VIVACESQUE ARTUS, & c. Quia non interituri; & eadem de causa vitalem vocat Orbem. Minimè sequens, quod multi dixerunt: omnes scilicet sphaeras vivere. Ovid. 1. Met.

*Neu regio foret ulla suis animalibus orba,
Astra tenent caeleste solum*

& 15. ejusd. operis

*. Sive est animal tellus, & vivit, habetque
Spiramenta*

76 QUID DE SEMINIBUS, & c. In Timæo Platoniano legitur, divinum Mundi Plasmatorem infudisse stellis partem animæ universalis, veluti fermentem, & celsisse diis inferioris ordinis ut hanc conjungerent cum corporibus. Alia plura de hac re addit, quæ illic videri possunt. Homo enim, licet magnæ mentis, divina luce non præventus, incongrua multa recte dictis admiscet. Eodem modo Pythagoras, & alii, qui à nostro dicuntur *Sapientia veteris Mundi.*

80 LATERNAM CYNICI, & c. Notissimum est, Diogenem, relicto dolio, & accensa laterna incessisse per ingentem hominum multitudinem; & cum, quid quæreret, rogaretur, respondisse, quærere unum hominem. PLUS NITET ILLA; id est, plus splendoris habet nunc apud doctos Laterna illa, ob hanc philosophi Satyricam reprehensionem, quàm tunc oleo.

28 FRUGIBUS ARGIVÆ, & c. Oleum vocat fru-

frugem liquidam Argivæ Minervæ : quia hæc dea inventrix fuit, olivæ, & colebatur, velut propria dea à Græcis.

91 ONAGRI. Asini Silvestres, ab onos Afinus, AGRIOS Silvestris.

96 HIC TAMEN, & c. In uno reliquos reprehendit hypocritas : ostendens, quod dixerat : *Nil esse, quod esse videtur.*

202 SED ILLE, & c. Subfannat vanos, qui divites volunt videri, & ut coram populo lauti videantur, seipsum domi fame cruciant : ubi notanda frequens, & arguta Paronomasia : *non edit, & edit, fama famas, fumus, & fumosus.*

117 VISCERA REPARATI VERMIS. Serica texta, quorum materies exit ex visceribus bombycis. Vermem reparatum vocat, quia more Phœnicis ex verme fit ales, & ex alite iterum vermis. Res mira, quam ex usu jam non miramur.

129 TALIBUS O NUNQUAM, & c. Hispaniam laudat magnis virtutibus, & avorum eximiiis moribus præclarissimam.

131 IGNIBUS AMBUSTOS, & c. Notissima est traditio, arsisse quondam montes Pyrenæos ; & inde fluxisse fusile aurum, argentumque.

138 EST FRUGUM, PECUDUMQUE FERAX, & c. Ex ubertate laudat regionem, & maximè, quia homines producit pios, & pietate heroicos : Herôes etiam nullis postponendos *manu*, id est, bello ; insignesque innumerabilibus, & mirabilibus Mavortiiis facinoribus ; nec non cultissimam : etiam & omnibus nationibus anteferendam Hispaniam atferit omnium studiorum, & artium præstantia, qua

quæ omnes Europæ gentes facile antecellit.

140 NON ALITER. & c. Comparat Hispaniam, summa semper, & maxima anhelantem cum aquila, quæ cælum petit.

146 LIBERA NUNC VATI, & c. Rogat eandem Hispaniam, ut inter tot meritos plausus, ob tantaque egregia patrata facinora concedat vati licentiam jocorum, quæ permittebatur (permittebatur enim) in antiquis Romanorum triumphis: qualiter illud, quod joculante in Cæsariano triumpho canebant milites: *Cæsar subegit Gallias, Nicomedes autem subegit Cæsarem.*

148 EXCIDAT (HEU!) Libera verba, quæ Vates rogabat, sunt: in memoriam Hispanis revocare, ne obliviscantur antiquam stragem, in qua Rodericus ultimus Rex Gothorum victus apud fluvium Guadaleten Hispaniæ luctuosissimas & semper lacrymandas intulit calamitates.

170 DEBUERANT PORTENTA, & c. Ait Poëtice debere Superos variis portentis aperire Hispaniæ damnum futurum, sed non fecisse, quod omen non invenerint par tantis cladibus.

196 ECCE REVERENTES. In meliorem frugem reversi mores, nacti sunt novos triumphos, quos æternos efficiet permanens æterna in Hispania Virtus. Absit hinc barbarâ invidorum malignitas; & offa hæc cuilibet Cerbero sufficiat.

198 HÆC SUPER, & c. Finem Satyris imponit Vates, quia senex.

216 SIC CUM SE STUPUIT, & c. Comparat, se ad astra evehendum post confectam ætatem, cum navigantibus, quando hilariter ad portum redeunt.

217 **LIGUR.** Christophorus Columbus, qui sub auspiciis Regum Hispanorum Novum Mundum invenit; seu nunquam veteri Mundo notum, seu jam oblitum. **ACER:** quia notabiliter, & strenue constans. **LIGUR** ex patriæ nomine. Sunt duæ Liguria. Altera interior, quæ Apenninum septentrionalem excurrit, & Pado fluvio terminatur. Altera littoralis, & ad Meridiem Lygustico mari contermina. Ex hac Columbus.

220 **SIC RATE, & c.** In navi illa nomine *Victoria*, qua Joannes Sebastianus Cano, natione Cantaber, universi maris orbem percurrit; in ipsum enim locum, unde ab oriente viam inceperat, emenso, recto tramite, aquarum globo sospes evasit per occidentalem plagam. Unde merito ab orbe universo perlustrato singulare illud stemma sibi adaptavit: **PRIMUS CIRCUMDEDISTI ME.**

230 **TUNG VOS PIERIDES, & c.** Mandat Musis, ut ipsius funus eximie curent.

241 **ADJACET HERCULEO, & c.** Describit parvam insulam fluvii nostri, in qua tumulum optaret sibi constitui.

255 **ALITE MÆANDRI.** Auguratur cadaver suum in Cycnum mutandum. *Alite Mæandri* dixit; quod Mæandri fluctus à cycnorum multitudine natentur.

258 **EMERITAM SUSPENDO CHELYN.** Eternum dicit vale Musis, & Versibus.

Plura in his Notis dedissemus, Lectori forsitan non ingrata; sed brevitati potius consulendum censuimus.

ERRATA

ERRATA;

HIC LIBER (absentibus Satyrarum, & Annotationum Authoribus) aliqua subiit errata; quæ ita corriges:

In epistola ad Te-
learchum. pag.
3. lin. 12. Parnassios
fructus,

adde

Quos obsequens
& impavidus offero,
TERRENT, & c.

Satyr. prima. vers.
204. Phalaris bos

corrigere

Phalaris bove

Satyr. secunda.
vers. 229. Nempe
quod haud sibi

corrigere

Nempe quod haud
illi.

Satyr. 4. vers. 29.
non minus est muta-
bile fidus

corrigere

non minus est mut-
abilis astrum.

In Notif. ad Sa-
tyram primam, pag.
20. lin. 28. senten-
tiam

corrigere

sentiam.

Pag. 24. lin. 27.

JUVAT

corrigere

JUVET;

Ad Satyr. secun-
dam pag. 67. lin. 21.
jocare volens

corrigere

jocari volens;

Alia invenientur errata, quæ Docti Lectores
facile agnoscent, & corrigent. Non aliter Typo-
graphiæ procedunt; maximè absente Authore,

Faint, illegible text or markings at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

B
B

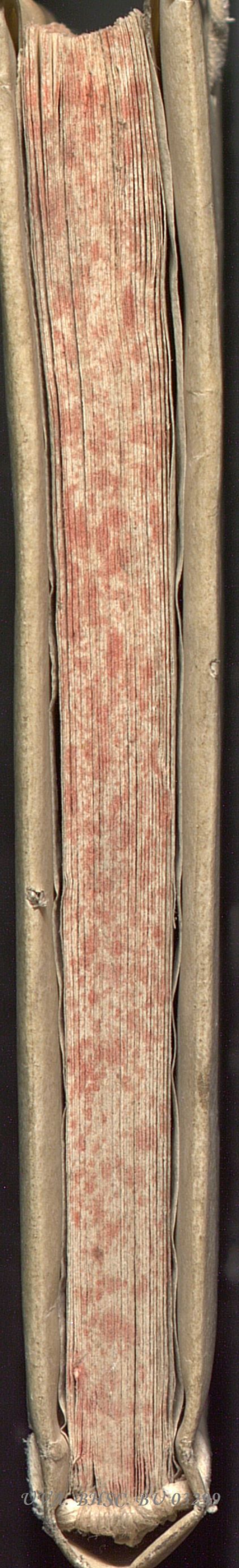
B
Biblioteca
3.2

UVA. BHSC. BU 03299

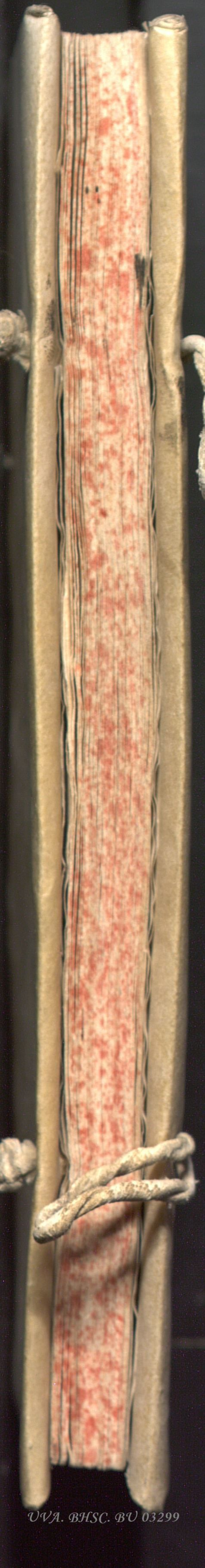
BU

de Santa Cruz

299

UVA. BHSC. BU 03299

UVA. BHSC. BU 03299

UVA. BHSC BU 03299